

รังสิตสารสนเทศ

วารสารวิชาการบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์

ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2557 ISSN 0859 - 1814

<http://library.rsu.ac.th>

ISSN 0859-1814

ที่ปรึกษาภาคีสถิต

ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์

ผศ.ดร.นเรฐฐี พันธราธร

ดร. พงศ์ภัทร อนุมติราชกิจ

รศ. วิสูตร จิระคำกิจ

ดร. อรรถวิท อุไรรัตน์

บรรณาธิการบริหาร

ดร. มลิวลย์ ประดิษฐ์ธีระ

กองบรรณาธิการ

ผศ.ดร. วศิณ ชูประยูร

ผศ.ดร. โกวิท ทรัพย์ศาล

ดร. จิรัชฌา วิเชียรปัญญา

พัชรยา หาญเจริญกิจ

นฤมล พฤษศิลป์

รัตนภรณ์ กาศโอสถ

กนกวรรณ จันท

ชะอ้อน พันถัน

ดาวรัตน์ แทนรัตน์

กาญจนา เพ็งคำศรี

สุวิรัตยา บุญแสนแผน

กัลยา ต้นจระไร

ลมัย ประคอนสี

ทิพย์วารี วงษ์เจริญธรรม

ประทีป ชินบดี

พรศรี สุขการค้า

รูปเล่มและจัดพิมพ์

สำนักบริการและเทคโนโลยี

สารสนเทศ

รังสิตสารสนเทศ

ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2557

วารสารวิชาการของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต

วัตถุประสงค์

- ส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์และ สารนิเทศศาสตร์
- ส่งเสริมและเผยแพร่วิชาการด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางด้านวิชาชีพ และวิชาการ บรรณารักษศาสตร์

กำหนดออก

ปีละ 2 เล่ม (มกราคม - มิถุนายน และ กรกฎาคม - ธันวาคม)

อัตราค่าสมาชิก

จำหน่ายปลีก ฉบับละ 40 บาท

สมาชิกรายปี ปีละ 80 บาท

ติดต่อได้ที่ นางสาวชะอ้อน พันถัน

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต

หมู่บ้านเมืองเอก ถ.พหลโยธิน อ.เมือง ปทุมธานี 12000

โทร. 0-2997-2200-30 ต่อ 3461

โทรสาร 0-2997-2200 ต่อ 3473

e-mail : chaon.p@rsu.ac.th

- วารสารรังสิตสารสนเทศยินดีเป็นเวทีในการแสดงความคิดเห็นและ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน โดยผู้อ่านทุกท่าน สามารถส่งบทความได้ที่ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต
- ข้อความและเนื้อหาที่ปรากฏในวารสารรังสิตสารสนเทศ เป็นความคิดเห็นและทัศนะเฉพาะตัวของผู้เขียน จึงอยู่เหนือความรับผิดชอบของคณะผู้จัดทำ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความของวารสารรังสิตสารสนเทศ

รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา หาญพล	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.น้ำทิพย์ วิภาวิน	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาพร เย็นบำรุง	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.สมทรง พฤติกุล	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.สมพร พุทธาพิทักษ์ผล	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ประภาวดี สืบสนธิ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
รองศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญนันท์ นิลสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ
รองศาสตราจารย์ สีสาน ทรัพย์ทอง	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ร่ำไพ เปรมสิทธิ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญชฎิล พิศาลพงศ์	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลภัสส์ วงษ์ประเสริฐ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารีย์ ชื่นวัฒนา	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ดร.อารีย์ ธีฎกิจจานุกิจ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ดร.จอมขวัญ ผลภาสี	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ดร.สุณหงศ์ ไทยอุบลัมภ์	มหาวิทยาลัยรังสิต
ดร.ณกมล จันทร์สม	มหาวิทยาลัยรังสิต

ปรัชญา

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต เป็นแหล่งทรัพยากรเรียนรู้เพื่อไปสู่ความเป็นเลิศ

ปณิธาน

สำนักหอสมุด มุ่งมั่นให้บริการทางวิชาการ เพื่อเพิ่มพูนคุณภาพ ประสิทธิภาพ ทางด้านการเรียนการสอน และการค้นคว้าวิจัย ด้วยความสะดวกรวดเร็วและ จิตสำนึกที่ดี

พันธกิจ

สำนักหอสมุด มีพันธกิจในการสนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัย การทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมในมหาวิทยาลัยรังสิต โดยมุ่งเน้นการแสวงหาทรัพยากรสารสนเทศ ทุกรูปแบบ บริการที่หลากหลาย สนองตอบความต้องการของผู้ใช้ พร้อมส่งเสริมให้ มีการนำเทคโนโลยีทันสมัยมาเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ

ท่านสามารถอ่านบทความวารสารรังสิตสนเทศได้ที่เว็บไซต์ของ

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต

<http://library.rsu.ac.th>

รังสีสารสนเทศ

ปีที่ 20 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน พ.ศ. 2557

ISSN 0859-1814

สารบัญ

หน้า

- ❖ บทบรรณาธิการ
- ❖ การจัดการศึกษาทางไกลในประเทศฟิลิปปินส์ 5
โดย...นิตยา บุญปริตร และ วัฒนา บุญปริตร
- ❖ การเปิดรับสารสนเทศด้านสุขภาพของเกษตรกรสวนผลไม้ 23
ในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
โดย...รัตน์ชนก ยอดพิณีจ
- ❖ Library on the Go : เมื่อห้องสมุดเคลื่อนที่ไปพร้อมวิถีชีวิตมนุษย์ 39
โดย... ดร. ปิยะ ศักดิ์เจริญ
- ❖ พาเยี่ยมชมหอสมุด มหาวิทยาลัย เดอ ลาซาล (De La Salle University 58
Libraries) เมืองมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์
โดย...ฐิติ คำหอมกุล
- ❖ การส่งเสริมตราสินค้ากับการตลาดเชิงสร้างประสบการณ์ 71
โดย... ผศ. สมหมาย จงจิตนันท์

บทบรรณาธิการ

รังสิตสารสนเทศฉบับนี้ ประกอบด้วยบทความวิชาการ และบทความวิจัยที่น่าสนใจ ซึ่งจะให้ความรู้และแนวคิดในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลในต่างประเทศรวมทั้งพัฒนาการของการใช้สารสนเทศด้านสุขภาพของเกษตรกรชาวสวนและที่ขาดไม่ได้ในปัจจุบันคือเทคโนโลยีที่เป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยในการดำรงชีวิตของมนุษย์ซึ่งหนีไม่พ้นอุปกรณ์ชนิดพกพา และยังมีการแนะนำการให้บริการของห้องสมุดมหาวิทยาลัยเพื่อนบ้านของเรา รวมถึงการใช้ตราสินค้าเพื่อส่งเสริมทางการตลาด ประกอบด้วยบทความแนะนำการจัดการศึกษาของประเทศเพื่อนบ้านเรื่อง การจัดการศึกษาทางไกลในประเทศฟิลิปปินส์ รวมทั้งบทความวิจัยเรื่อง การเปิดรับสารสนเทศด้านสุขภาพของเกษตรกรสวนผลไม้ในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี กล่าวถึงเทคโนโลยีของห้องสมุดเรื่อง Library on the Go : เมื่อห้องสมุดเคลื่อนที่ไปพร้อมวิถีชีวิตมนุษย์ และบทความที่เขียนจากประสบการณ์ในการเยี่ยมชมห้องสมุดในเรื่อง พาเยี่ยมชมหอสมุดมหาวิทยาลัย เดอ ลาซาล (De La Salle University Libraries) เมืองมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านของเรา และบทส่งท้ายด้วยบทความเรื่อง การส่งเสริมตราสินค้ากับการตลาดเชิงสร้างประสบการณ์

สำหรับบทความต่างๆ ที่ ตีพิมพ์ลงในวารสารฉบับนี้ ได้รับความอนุเคราะห์จากผู้เขียนหลายๆ ท่าน ที่ได้กรุณาสละเวลาเขียนข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้อ่านทางกองบรรณาธิการต้องขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

กองบรรณาธิการ

การจัดการศึกษาทางไกลในประเทศฟิลิปปินส์

นิตยา บุญปริตร*

วัฒนา บุญปริตร**

บทคัดย่อ

พัฒนาการของการจัดการศึกษาทางไกลในประเทศฟิลิปปินส์มีมากกว่า 50 ปี ซึ่งเกิดมาจากการทดลองและสำรวจรูปแบบของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีการผสมผสานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารรูปแบบต่างๆ กับรูปแบบการสอนซึ่งจำแนกออกเป็น 4 ยุคสมัย ได้แก่ 1) ยุคที่ 1 การใช้วิทยุสำหรับสอนในรูปแบบของ School-on-the-Air เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ชาวฟิลิปปินส์ในภาคส่วนต่างๆ 2) ยุคที่ 2 การเปิดโปรแกรมปริญญาโทผ่านวิธีการการศึกษาทางไกล ซึ่งใช้สื่อสิ่งพิมพ์ในการสอนเป็นส่วนใหญ่ 3) ยุคที่ 3 การผสมผสานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการสอนเนื้อหาที่สอนโดยหลักแล้วจะอยู่ในรูปแบบสิ่งพิมพ์และเสริมด้วยสื่อรูปแบบวิดีโอและเสียง และยุคที่ 4 ยุคของอีเลิร์นนิง (e-Learning : Electronic learning), m-Learning (Mobile learning) และ u-Learning (Ubiquitous learning)

---

*ผู้ช่วยนักวิจัย สำนักงานพัฒนาการศึกษาและบริการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

**อาจารย์ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

Abstract

The development of distance educational management in Philippines occurred from experiment and exploration of information technology and communication format, which combined with teaching more than 50 years. The distance education in Philippines can be divided into 4 eras: 1) the era of using radio for teaching in the form of School-on-the-Air to improve the Philippine people's quality of life in many sectors; 2) the era of launching of graduate programs through distance education mostly using paper materials; 3) the era of combining information technology and communication for teaching support; and 4) the era of e-Learning (Electronic learning), m-Learning (Mobile learning) and u-Learning (Ubiquitous learning).

บทนำ

ในประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างฟิลิปปินส์ การสอนทางไกลเป็นสิ่งที่ท้าทายของนักการศึกษา และเนื่องด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีผลอย่างมากต่อการเรียนการสอนทางไกลและการศึกษาแบบเปิด จึงมีประเด็นต่างๆ ที่ต้องพิจารณา เช่น ประเด็นเกี่ยวกับสถานที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ การขาดความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ข้อจำกัดด้านการเงิน เป็นต้น ซึ่งจะพบว่าประเด็นเหล่านี้มิได้เกี่ยวข้องกับเรื่องการสอนโดยตรง แต่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคุณภาพทางการศึกษา

การพัฒนาของการศึกษาทางไกลระบบเปิด (Open Distance Learning ; ODL) และอีเลิร์นนิง (E-Learning)

การศึกษาทางไกลระบบเปิดและอีเลิร์นนิงในประเทศฟิลิปปินส์มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหา ซึ่งมีการพัฒนาไปตามเทคโนโลยีที่มีใช้ในขณะนั้น อย่างไรก็ตาม สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือการสอน มิใช่เทคโนโลยีเพียงสิ่งเดียว พัฒนาการของการศึกษาทางไกลในประเทศฟิลิปปินส์เกิดมาจากการทดลองและสำรวจรูปแบบของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่หลากหลาย ที่มีการผสมผสานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารรูปแบบต่างๆ กับรูปแบบการสอน

การพัฒนาของการศึกษาทางไกลระบบเปิดในประเทศฟิลิปปินส์จำแนกออกได้ 4 ขั้นตอนหรือ 4 ยุค ประเทศฟิลิปปินส์ต่างกับประเทศอื่นเพราะรากฐานของ ODL มิได้เป็นสิ่งพิมพ์หรือทางไปรษณีย์ แต่เป็นในรูปแบบวิทยุ โปรแกรมวิทยุนี้ได้รับการออกแบบพัฒนา และริเริ่มโดยชาวฟิลิปปินส์สำหรับคนฟิลิปปินส์

การศึกษาทางไกลในประเทศฟิลิปปินส์ ยุคที่ 1

ในปี ค.ศ. 1952 Farmers' School-on-the-Air (FSA) คือ การศึกษาทางไกลระบบเปิดที่เปิดทำการเรียนการสอนและถ่ายทอดในจังหวัด Iloilo โดยโปรแกรมที่ชื่อว่า "Tips on Farming and Community Development" ซึ่งออกอากาศเป็นเวลา 6 เดือน สอนเด็กประมาณ 150 คนทั่วทั้งจังหวัด

รูปแบบของ FSA นี้ได้ใช้กับสถานีวิทยุอื่นๆ กับตัวแทนรัฐบาลที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสอนบทเรียนที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ชาวฟิลิปปินส์ในภาคส่วนต่างๆ การใช้วิทยุสำหรับสอนในรูปแบบของ School-on-the-Air มีใช้กันต่อมาเรื่อย ๆ โดย DZLB ซึ่งเป็นสถานีวิทยุที่บริหารงานโดย University of Philippines Loas Banos (UPLB)

บทเรียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความการศึกษากับชาวนา เด็กที่ไม่ได้เรียนในโรงเรียน แม่บ้าน และผู้ที่อาศัยอยู่ในที่ห่างไกล ซึ่งเริ่มถ่ายทอดในปี ค.ศ. 1967 ปัจจุบันมีบทเรียนมากกว่า 32 เรื่องและมีผู้จบการศึกษามากกว่า 14,000 คน (Pena-Bandalaria, 2007: 2)

การศึกษาทางไกลในประเทศฟิลิปปินส์ ยุคที่ 2

ในยุคที่ 2 มหาวิทยาลัยเก่าแก่หลายแห่งเริ่มเปิดโปรแกรมปริญญาโทผ่านวิธีการการศึกษาทางไกล ซึ่งใช้สื่อสิ่งพิมพ์ในการสอนเป็นส่วนใหญ่ และเสริมด้วยการสอนโดยผู้สอนที่ได้รับการอบรมจากมหาวิทยาลัยแบบเผชิญหน้ากันเป็นครั้งคราว ซึ่งตารางการพบผู้สอนมี 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การให้คำปรึกษาอย่างเป็นทางการและเป็นตารางเวลาแน่นอนระหว่างผู้เรียนกับมหาวิทยาลัย
2. มีสถานที่ที่ผู้เรียนสามารถติดต่อหรือทำกิจกรรมกับทางมหาวิทยาลัย
3. มีเส้นทางเข้าสังคมกับเพื่อนนักศึกษาทางไกลในมหาวิทยาลัยอื่น

โดยหลักการแล้ว การสอนแบบเผชิญหน้ากันของการศึกษาทางไกลเป็นระบบที่ไม่เป็นทางการของการสนับสนุนการศึกษา ซึ่งมีได้บังคับผู้เรียนว่าต้องเข้าร่วม ในช่วงนี้ยังมีการทดลองและริเริ่มใช้โทรทัศน์เพื่อเสริมสื่อการสอนแบบสิ่งพิมพ์ ซึ่งยุคนี้ไม่สามารถแบ่งแยกได้อย่างชัดเจนว่ามีอะไรบ้าง

การศึกษาทางไกลในประเทศฟิลิปปินส์ ยุคที่ 3

ในยุคที่ 3 มีการผสมผสานกันของปัจจัยสำคัญหลายข้อ คือ (1) มีความต้องการการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นได้มากขึ้น (2) การมีอยู่และการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารใหม่ๆ เพิ่มขึ้น และ (3) มีความต้องการโอกาสที่จะเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและเป็น การเรียนตลอดชีวิตของกลุ่มอาชีพที่อยู่กระจัดกระจายกัน เนื้อหาที่สอนโดยหลักแล้ว

จะอยู่ในรูปแบบสิ่งพิมพ์และเสริมด้วยสื่อรูปแบบวิดีโอและเสียง และเมื่อผู้ที่ต้องการศึกษาในระดับปริญญาแต่ผู้เรียนมาเรียนที่วิทยาเขตหลักไม่ได้เพราะอยู่กระจัดกระจายกันหรือเป็นนักศึกษาที่มีศักยภาพแต่ต้องทำงานเต็มเวลาและมีภาระครอบครัว จึงมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการสอน ยุคนี้จึงเป็นยุคที่มีการผสมผสานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสนับสนุนการสอน

การศึกษาทางไกลในประเทศฟิลิปปินส์ ยุคที่ 4

การศึกษาทางไกลยุคที่ 4 ในประเทศฟิลิปปินส์สามารถเรียกได้ว่าเป็นยุคของอีเลิร์นนิง (e-Learning : Electronic learning), m-Learning (Mobile learning) และ u-Learning (Ubiquitous learning) ในยุคนี้จะมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อช่วยในการเพิ่มทักษะและความรู้ สำหรับผู้เรียน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารช่วยให้สามารถควบคุมบรรยากาศในการเรียนได้ ซึ่งครูและเด็กมีความยืดหยุ่นในการสร้างบรรยากาศในการเรียนเพื่อให้ได้รับประโยชน์สูงสุดจากประสบการณ์หรือพื้นความรู้เดิมของผู้เรียน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศฟิลิปปินส์ในยุคนี้คือ

1. การที่ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อเสริมรูปแบบการเรียนรู้แบบมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้อย่างอิสระ
2. ผู้ทำงานในประเทศฟิลิปปินส์จำนวนมาก พบว่า จำเป็นที่ต้องเพิ่มทักษะและความรู้เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารช่วยให้มหาวิทยาลัยเข้าถึงผู้ที่ทำงานที่เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตที่อยู่ห่างไกล
3. การเพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็วของร้านอินเทอร์เน็ต ซึ่งปัจจุบันได้กลายเป็นเส้นทางสำหรับผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกลในการเข้าถึงสื่อบทเรียนออนไลน์หรือห้องเรียนเสมือนจริง

4. การมีอุปกรณ์เทคโนโลยี กระด้างภัณฑ์ (ฮาร์ดแวร์ ; Hardware) และ ละมุนภัณฑ์ (ซอฟต์แวร์ ; Software) เช่น Threaded group discussion, RSS feeds, Bulletin boards, การส่งงานออนไลน์ Quiz, Chat, Web-browsing and Safaris และ World Wide Web เพื่อขยายบรรยากาศในการเรียน

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและการประยุกต์ใช้ใน ODL

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ใช้ในการสนับสนุน ODL สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภทหลัก ๆ คือ กระด้างภัณฑ์ (ฮาร์ดแวร์ ; Hardware) กับ ละมุนภัณฑ์ (ซอฟต์แวร์ ; Software) ที่ใช้เหมือนกันในทุกสถาบันการศึกษาในปัจจุบัน เช่น วิทยุ โทรศัพท์ โทรศัพท์ (โทรศัพท์บ้าน มือถือ แฟกซ์ Voice over Internet Protocol หรือ VoIP) และคอมพิวเตอร์

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารประเภทซอฟต์แวร์ ที่จำเป็นต่อการสนับสนุนการศึกษาทางไกลยุคที่ 4 จะเป็นไปตามปัจจัยต่างๆ คือ วัตถุประสงค์ที่ใช้ การผสมผสาน Hardware เพื่อใช้สนับสนุน Application ของ การศึกษาทางไกลและจุดเด่นที่จำเป็นสำหรับการผสมผสานกับความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งที่ใช้ก็คือ Learning Management System(LMS) ซึ่งนำมาใช้ร่วมกับเทคโนโลยีอื่นๆ ที่มีมาก่อนหน้านี้ เช่น ฐานข้อมูลหรือห้องสมุดดิจิทัล

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารประเภทฮาร์ดแวร์ ได้รับอิทธิพลมาจากปัจจัย 2 ประการ คือ (1) การเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ (2) ราคาสำหรับการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารซึ่งมีปัจจัยย่อย 2 ข้อ คือ 2.1 การเข้าถึงเทคโนโลยีทางกายภาพ และ 2.2 ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งตัวชี้วัดที่สำคัญตัวหนึ่งคือ การเข้าถึงทางกายภาพ

การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตถูกกำหนดโดยปัจจัยย่อยหลายประการ คือ (1) การเข้าถึงทางกายภาพ (2) ถูกกำหนดโดยการมีอยู่ของฮาร์ดแวร์ คอมพิวเตอร์และโทรศัพท์ ซึ่งการใช้โทรศัพท์มือถือในประเทศฟิลิปปินส์ได้เพิ่มขึ้นและทำให้มีการใช้ SMS เพิ่มขึ้นด้วย และ (3) ทักษะที่จำเป็นต่อการใช้คอมพิวเตอร์และการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต

ในประเทศฟิลิปปินส์ ได้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในหลายวิธีการ รวมถึงการกำหนดเนื้อหาที่จะสอนซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เรียนและการสอนที่เหมาะสม เนื้อหาการสอนจะอยู่ในรูปแบบที่หลากหลาย มีทั้งแบบที่เป็นสิ่งพิมพ์ เทปบันทึกเสียง วิดีโอ และซีดีรอม (CD-ROM) ในระยะหลังมานี้ยังมีการเรียนการสอนทางเว็บไซต์ ใช้สื่อออนไลน์เพื่อเสริมและปรับปรุงสื่อการสอนด้วย มีการใช้โทรศัพท์มือถือผสมกับสื่ออื่นๆ แต่ทั้งนี้ก็ต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านระดับความรู้ของผู้เรียนและค่าใช้จ่ายของการปฏิสัมพันธ์ในช่วงเวลาเดียวกัน ซึ่งทำให้ Mobile learning ที่นี้ยังมีข้อจำกัดอยู่

บริการสนับสนุนการสอนแก่ผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกล

ความสำเร็จของผู้เรียนการศึกษาทางไกลขึ้นอยู่กับบริการสนับสนุนที่หลากหลาย ซึ่งได้แก่ การสอนการใช้ห้องสมุด การให้คำแนะนำปรึกษา และการให้คำปรึกษาด้านวิชาการและการบริหาร ซึ่งต้องอยู่ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น ออนไลน์ผ่าน SMS หรือโทรศัพท์มือถือ

การวิจัยและการพัฒนางาน

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารใช้ในการเก็บข้อมูลที่จำเป็นในกรณีที่อยู่ในพื้นที่อยู่ห่างไกล เช่น นักศึกษากับเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัย ณ ศูนย์การเรียนรู้ วิธีการสำรวจในปัจจุบันก็เป็นแบบออนไลน์ ผ่านอีเมล ผ่านการสัมภาษณ์ออนไลน์โดยใช้ VOIP หรือ

Skype หรือรูปแบบ Audio Videoconferencing และอื่นๆ และใช้โปรแกรม Software ในการวิเคราะห์ผล ซึ่งแบบสอบถามสามารถดาวน์โหลดและส่งออนไลน์ได้

การจัดการและหน้าที่ของการบริหาร

การบริหารจัดการของสถาบันการศึกษาทางไกลจะมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเป็นตัวกลางในการส่งเสริมและประสานงานในด้านการสื่อสารและกิจกรรม ในส่วนของวิชาการและการบริการที่อยู่กระจัดกระจายกันในสถาบัน ODL ซึ่งการ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ช่วยส่งเสริมกระบวนการบริหารงานใน สถาบัน ODL คือ

- ระบบติดตามเอกสารสำหรับการสมัครเข้าเรียนนักศึกษาสามารถส่งใบสมัคร ออนไลน์ รับใบเสร็จ ติดตามกระบวนการสมัคร และรับผลการประเมินออนไลน์ ได้
- ระบบลงทะเบียนเรียนออนไลน์นักศึกษาสามารถลงทะเบียนเรียนตามความ สะดวกของตนระหว่างช่วงการลงทะเบียน
- การส่งเกรดออนไลน์ระบบการส่งเกรดออนไลน์ช่วยให้ผู้สอนส่งเกรดนักศึกษา ออนไลน์และนักศึกษาได้รับได้ทันที
- การทำทะเบียนนักศึกษาเป็นแบบดิจิทัลมหาวิทยาลัยหลายแห่งได้นำระบบ ทะเบียนนักศึกษาดิจิทัล เพื่อเก็บข้อมูลนักศึกษาเกี่ยวกับการลงทะเบียน ในช่วงที่เรียนได้
- การปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่เนื่องจากการเรียนทางไกลเป็นการเป็นแบบอิสระ และเป็นสิ่งที่ไม่คุ้นเคย จึงต้องมีการปฐมนิเทศนักศึกษา การใช้ เทคโนโลยีที่มีอยู่และราคาไม่สูงมากนัก เช่น Yahoo Messenger จึงช่วย

เอาชนะอุปสรรคในเรื่องของเวลาและสถานที่และระดับการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกันที่จำเป็นต่อการปฐมนิเทศ

- ขยายวัฒนธรรมการอภิปรายและการโต้แย้งเพื่อส่งเสริมการคิดแบบมีวิจารณญาณและการคิดระดับสูง วัฒนธรรมการอภิปรายและการโต้แย้งที่ถูกสร้างขึ้นควรขยายไปถึงนักศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลด้วย โดยใช้เทคโนโลยีราคาไม่สูงมากนักที่ใช้ได้อย่างกว้างขวาง เช่น Skype, Yahoo Messenger และอื่นๆ และมีกิจกรรม เช่น Chat and discussion session กับผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆ

การส่งเสริม

การศึกษาทางไกลยังเป็นรูปแบบการศึกษาชั้นสองอยู่ เพราะคนส่วนใหญ่ขาดข้อมูลที่ต้องเกี่ยวกับการศึกษาทางไกลและมีการรับรู้ที่ผิด ๆ งบประมาณที่จะเอามาส่งเสริมสนับสนุน และรักษาวัฒนธรรมการศึกษาทางไกลก็ไม่มี แต่ในปัจจุบันก็มีกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาทางไกลในเว็บไซต์หลักของมหาวิทยาลัย หน้าโฮมเพจ (Homepage) ของคณะการศึกษาทางไกล และการตีพิมพ์และทำวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาทางไกลตีพิมพ์ใน e-New story เกี่ยวกับ SMS broadcast ซึ่งจะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารช่วยในการส่งเสริมและเข้าถึงกลุ่มคนที่เป็นเป้าหมาย คือ ผู้ที่มองหาหลักสูตรประกาศนียบัตรและปริญญาที่สอนทางไกลที่ยืดหยุ่นได้

การประกันคุณภาพการศึกษาในการเรียนแบบใช้เทคโนโลยี

ผู้ให้การศึกษาต้องพยายามใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร Hardware และ Software ที่มีคุณภาพและเชื่อถือได้ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากผู้ที่มีความชำนาญสูง มีความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการทำให้ Hardware และ Software ทำงานอย่างราบรื่น และเพื่อให้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เป็นผลสำเร็จ ในขณะที่สถาบันก็ต้องให้

การอบรม เพื่อให้มั่นใจว่าสามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสำหรับทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ ตั้งแต่การเข้าถึงห้องเรียนออนไลน์ การลงทะเบียนเรียน การใช้สื่อห้องสมุดดิจิทัล ไปจนถึงการใช้ฐานข้อมูล

อย่างไรก็ตาม การรับรู้ของชาวฟิลิปปินส์ที่มีต่อการศึกษทางไกลยังมีความคิดอยู่ว่าเป็นวิธีการได้รับปริญญาไม่ยากนัก สถาบัน ODL จึงต้องพยายามรักษามาตรฐานคุณภาพอยู่เสมอ

ผลของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีต่อ ODL

อิทธิพลของการศึกษทางไกลที่มีต่อการเรียนทางไกลและการเรียนแบบเปิดในฟิลิปปินส์ปรากฏออกมาในหลายรูปแบบ แต่ละยุคของการศึกษทางไกลถูกสร้างโดยเทคโนโลยีที่โดดเด่นในขณะนั้น การนำมาใช้และการผสมผสานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการศึกษทางไกลส่งผลให้เกิดรูปแบบการเรียนการสอนแบบใหม่ เช่น m-Learning, e-Learning และ u-Learning

เทคโนโลยีที่ใช้สอนได้มีอิทธิพลต่อวิธีการสอนระดับที่ผู้เรียนสามารถปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหาของคอร์สรายวิชา คือ เกณฑ์ในการออกแบบหลัก ซึ่งจะต้องเหมาะสมกับเนื้อหาและคุณลักษณะของเทคโนโลยี ขึ้นอยู่กับว่าเทคโนโลยีที่ใช้ ซึ่งจะทำให้การปฏิสัมพันธ์ที่จะกระตุ้นผู้เรียนหลากหลายขึ้น

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารใน ODL ได้มีอิทธิพลต่อโครงสร้างองค์กรของมหาวิทยาลัย การแนะนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการศึกษาได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน 4 ด้าน คือ (1) หลักสูตร (2) บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน (3) โครงสร้างองค์กร และ (4) สภาพแวดล้อมในการเรียน ซึ่งในปัจจุบันมหาวิทยาลัยเก่าแก่

ได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อให้บรรลุสภาพการเรียนรู้แบบผสม ซึ่งผสมผสานกันระหว่างการสอนในห้องเรียนแบบเผชิญหน้ากันในอดีตกับการเรียนทางไกล

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยังช่วยสร้างวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย วัฒนธรรมการสอนที่เปลี่ยนจากการที่ผู้สอนเป็นศูนย์กลาง เป็นผู้สอนเป็นผู้ให้การสนับสนุน และผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และวัฒนธรรมการเรียนรู้ได้เปลี่ยนจากวัฒนธรรมที่ผู้เรียนฟังในห้องเรียนเป็นการอ่านอย่างกระตือรือร้น ถอดรหัสและสร้างรหัสได้ทุกที่ ทุกเวลา

การเติบโตของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการศึกษาได้ส่งเสริมแนวความคิดและความเป็นจริงใหม่ๆ เช่น แนวความคิดเรื่องการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการศึกษาทางไกล ซึ่งใช้เทคโนโลยีเป็นศูนย์กลาง แนวความคิดของผู้สอนที่ต้องรวมหลายองค์ประกอบ เช่น การสอนตัว LMS การสนับสนุนด้านเทคนิค ชุดการเรียนรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีอิทธิพลต่อการศึกษา เป็นต้น

บทเรียนที่เรียน

สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงเรื่องบทเรียน คือ เรื่องราคาและการเข้าถึงบทเรียน ซึ่งควรอยู่ในระดับที่ไม่มีราคาสูงเกินไปสำหรับนักศึกษา ซึ่งจุดนี้สามารถแก้ไขได้โดยการหาผู้ค้าหรือความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาทางไกล และอีกประเด็นหนึ่ง คือ ทักษะและความรู้ที่จำเป็นในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ

การใช้กลวิธีการเรียนการสอนแบบใหม่ยังต้องการการเปลี่ยนแปลงในด้านโครงสร้างองค์กร เช่น แผนกใหม่หรือการผสมผสานแผนกที่มีอยู่เข้าด้วยกัน เพื่อสร้างสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาทางไกล การวิจัยและการประเมินผลก็เป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งจะต้อง

มีการตั้งเป้าหมายและไปให้ถึงเป้าหมายนั้น ต้องได้รับการพิจารณาอยู่เสมอ เพื่อเป็นการประกันประสิทธิภาพในการบรรลุเป้าหมายให้สำเร็จ

The University of the Philippines Open University (UPOU)

วิสัยทัศน์

เป็นมหาวิทยาลัยเปิดที่อยู่ในระดับแนวหน้าของสังคมความรู้ ในฐานะที่เป็นสถาบันการศึกษาชั้นนำของการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและการศึกษาทางไกล

ภารกิจ

เป็นมหาวิทยาลัยเปิดที่มุ่งการเข้าถึงคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานสูงสุดของความเป็นเลิศทางวิชาการ ยอมรับเสรีภาพทางวิชาการ และส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมและความมุ่งมั่นชาตินิยมในหมู่คณะพนักงานและนักศึกษา

วัตถุประสงค์

เพื่อให้โอกาสในการเข้าถึงทางเลือกที่มีคุณภาพการศึกษามากกว่าปริญญาตรีโดยนำเสนอหลักสูตรปริญญาและหลักสูตรนอกระบบโดยการศึกษาทางไกล ในการพัฒนา

ระบบการศึกษาย่างต่อเนื่องสำหรับการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน เป็นมืออาชีพ และการพัฒนาทักษะทางด้านเทคนิค โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่ไม่สามารถออกจากงานหรือบ้านเพื่อเข้ารับการศึกษแบบเต็มเวลา

การมีส่วนร่วมต่อการยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยและระบบการศึกษาของประเทศโดยทั่วไป โดยดำเนินการพัฒนาการทดสอบ และการใช้วัสดุการเรียนการสอนและนวัตกรรมด้านเทคโนโลยี และมีการแบ่งปันเหล่านี้กับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยอื่นๆผ่านโครงการความร่วมมือ

UPOU CHAMPIONS

1. UPOU เป็นมหาวิทยาลัยไซเบอร์ : ผู้นำนวัตกรรม e-Learning มหาวิทยาลัย UPOU เป็นหนึ่งในมหาวิทยาลัยไม่กี่แห่งที่จัดตั้งในระดับภูมิภาค ที่มีขยายการใช้ Web-based ซึ่งเป็นเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอนและการเรียนรู้ UPOU ได้รับการกำหนดให้เป็นศูนย์ National Competency eLearning ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและ E-Commerce เป็นศูนย์แห่งความเป็นเลิศในด้านการศึกษาทางไกล และ MyPortal หรือ Virtual classroom และเป็น 1 ใน 10 มหาวิทยาลัยที่ดีที่สุดในทวีปเอเชีย

2. UPOU เป็นมหาวิทยาลัยที่ส่งเสริมในการพัฒนาอาชีพ ชุมชน การเรียนรู้ทั่วโลก UPOU เป็น สถาบันการศึกษาการศึกษาทางไกลเพียงแห่งเดียวในภูมิภาคที่ส่วนใหญ่เปิดหลักสูตรการเรียนการสอนหลากหลายหลักสูตร

3. UPOU เป็นผู้บุกเบิกในการพัฒนาวิสัยเพื่อสังคม ได้ริเริ่มนวัตกรรมและเนื้อหาในหลักสูตรระดับปริญญา เพื่อสนองความต้องการสำหรับมืออาชีพในการเรียนรู้

4. นำการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ โดยร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เทศบาล ท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นๆ ในการช่วยเหลือทางการเงิน เช่น มีการให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาที่

ด้วยโอกาสทางการเงิน ให้การศึกษาแก่ครูในท้องถิ่นโดยการจัดตั้งห้องเรียนให้แก่ครู
เป็นต้น เพื่อสร้างความเป็นชุมชนและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

5. คัดค้านด้านสิทธิของเด็ก โดยความร่วมมือกับองค์การยูนิเซฟ (UNICEF)

6. ส่งเสริมการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน โดยการเปิดหลักสูตรอาเซียนศึกษาใน
ระดับบัณฑิตศึกษา ร่วมมือกับสถาบันการศึกษาการศึกษาทางไกลหรือมหาวิทยาลัยเปิด
ของประเทศต่างๆ เช่น ประเทศมาเลเซีย ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศเวียดนาม ประเทศ
ไทย เป็นต้น

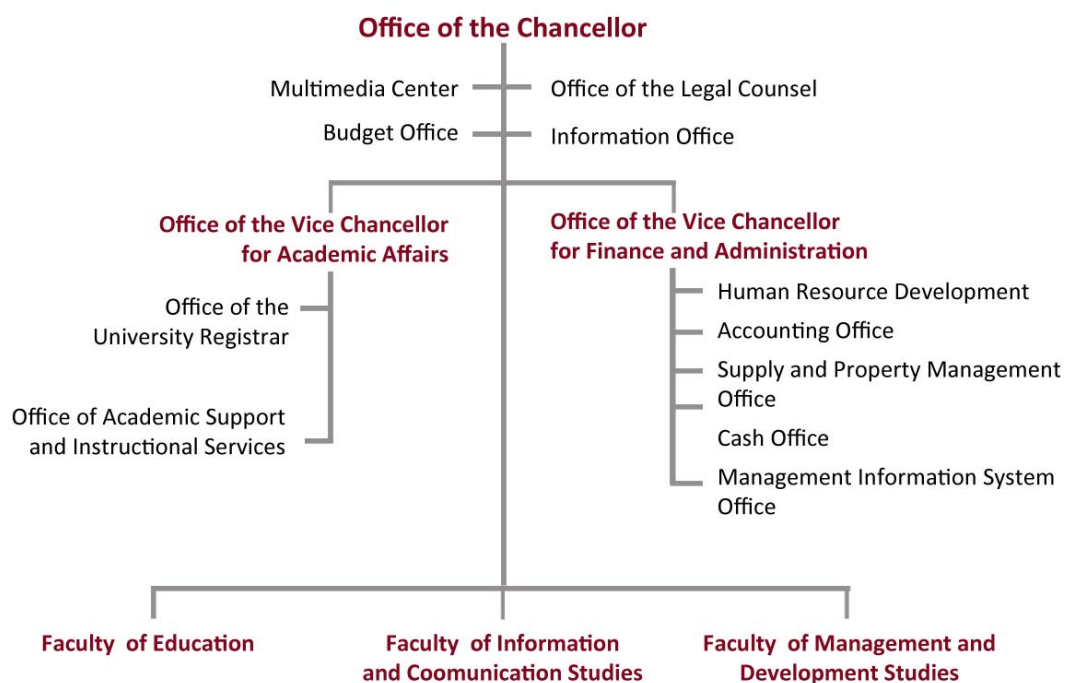
7. เป็นทูตโลกในการตระหนัก ส่งเสริม และพัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่ออนาคต

8. ให้ความรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เป็นดิจิทัล เช่น หนังสือ
ดิจิทัล เป็นต้น

9. ปฏิรูปเศรษฐกิจให้ประเทศฟิลิปปินส์มีศักยภาพในการแข่งขัน และฟื้นตัวด้าน
เศรษฐกิจของประเทศ

10. เป็นผู้ริเริ่มทางการศึกษาทางไกล

โครงสร้างองค์กร (Organizational Structure)

คณะที่เปิดสอน

UPOU ได้เปิดหลักสูตรระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา ใน 3 คณะ คือ

1. Faculty of Education
2. Faculty of Information and Communication Studies
3. Faculty of Management and Development Studies

การออกแบบสื่อการสอน

ในปัจจุบัน UPOU ได้มีการออกแบบสื่อการสอนของ E-learning และ Mobile learning (m-Learning โดยเฉพาะในระบบ m-Learning นี้มีการส่งทอดผ่านโทรศัพท์มือถือเคลื่อนที่ โดยการใช้เทคโนโลยี SMS ซึ่งมีผลดีในด้านการให้ผลสะท้อนกลับ (Feedback) ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการปฏิสัมพันธ์ (Interactions)

ศูนย์การเรียนรู้ (Learning Centers)

UPOUประกอบด้วย 7 ศูนย์การเรียนรู้เชิงกลยุทธ์ของประเทศ ศูนย์เหล่านี้เป็นสถานที่ที่นักศึกษาสามารถดำเนินการและแสวงหาข้อแนะนำ รวมถึงกิจกรรมต่างๆ เช่น การปฐมนิเทศนักศึกษาสำหรับการลงทะเบียนเรียน การเผยแพร่วัสดุการสอน การตรวจสอบวัสดุห้องสมุด การสอนรายบุคคล การเข้าถึงบทเรียนคอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานและความรู้ด้านอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

ศูนย์การเรียนรู้ส่วนใหญ่อยู่ในมหาวิทยาลัย UPOU และมหาวิทยาลัยอื่นๆ นอกจากนี้เพื่อตอบสนองความต้องการความช่วยเหลือแก่นักศึกษาของมหาวิทยาลัยที่เป็นชาวต่างประเทศ มหาวิทยาลัยได้สร้างศูนย์การเรียนรู้เสมือนจริงที่การทำธุรกรรมทั้งหมดและมีการสื่อสารออนไลน์

ศูนย์การทดสอบ (Testing Centers) และศูนย์การเรียนรู้เสมือนจริง (Virtual Learning Center; VLC)

ศูนย์การทดสอบของ UPOU ส่วนใหญ่เป็นสถานที่ดำเนินการตรวจสอบนักศึกษาภายใต้การดำเนินงานของศูนย์ทดสอบ ส่วนศูนย์การเรียนรู้เสมือนจริง (Virtual Learning Center) เป็นศูนย์ที่จัดบริการสำหรับนักศึกษาต่างประเทศ เพื่อการลงทะเบียนเรียน การสอบ และด้านอื่นๆ

สรุป

การจัดการศึกษาทางไกลในประเทศฟิลิปปินส์มีประวัติมายาวนาน ซึ่งการศึกษาทางไกลระบบเปิดและอีเลิร์นนิ่งในประเทศฟิลิปปินส์มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหา ซึ่งมีการพัฒนาไปตามเทคโนโลยีที่มีใช้ในแต่ละยุคสมัย โดยสามารถจำแนกเป็น 4 ยุคสมัย เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ใช้ในการสนับสนุน ODL สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภทหลัก ๆ คือ กระด้างภัณฑ์ (ฮาร์ดแวร์ ; Hardware) กับ ละมุนภัณฑ์ (ซอฟต์แวร์ ; Software) ที่ใช้เหมือนกันในทุกสถาบันการศึกษาในปัจจุบัน เช่น วิทยุ โทรศัพท์ โทรศัพท์ (โทรศัพท์บ้าน มือถือ แฟกซ์ Voice over Internet Protocol หรือ VoIP) และคอมพิวเตอร์ ซึ่งอาจกล่าวโดยสรุปว่า มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการพัฒนาสื่อการสอน แต่อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาทางไกลดังกล่าวยังคงใช้สื่อการสอนในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ เทปบันทึกเสียง วิทยุ โทรศัพท์ ดาวเทียม และในปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตอย่างกว้างขวาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้โอกาสและขยายโอกาสแก่ผู้ทำงานหรือบุคคลที่ไม่สามารถเข้ารับการศึกษแบบเต็มเวลา อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเกิดความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติในที่สุด

บรรณานุกรม

- Jung, Insung et al. Quality assurance in Asian distance education : Diverse approaches and common culture. " **The International Review of Research in Open and Distance Learning.**" 12, 6(October 2011) : 63-83.
- Librero, Felix."Training Asian instructional designers. "Title of chapter In Jon Baggaley and TianBelawati(Eds.)." **Distance education technologies in Asia.** (pp.214-226). Ottawa : International Development Research Centre, 2010.
- Pena-Bandalaria, Melinda dela. "Impact of ICTs on open and distance learning in a developing country setting : The Philippine experience." **International Review of Research in Open and Distance Learning.** 8, 1 (March 2007) : 1-15.
- Sapriati, Amalia and Zuhairi, Aminudin. "Using computer-based testing as alternative assessment method of student learning in distance education." **Turkish Online Journal of Distance Education.**11, 2. (April 2010) : 161-169.
- The University of the Philippines Open University.*[Online]. 2013.Availabel: <http://www2.upou.edu.ph/index.php>. (26 September 2013)

การเปิดรับสารสนเทศด้านสุขภาพของเกษตรกรสวนผลไม้ ในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

The Exposure of Orchard Farmers in Damnoen Saduak,
Ratchaburi Province to Health Information

รัตน์ชนก ยอดพินิจ*

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการเปิดรับสารสนเทศด้านสุขภาพของเกษตรกรสวนผลไม้ในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี สภาพการเปิดรับสารสนเทศสุขภาพของเกษตรกรสวนผลไม้ พบว่า เกษตรกรได้รับสารสนเทศสุขภาพจากอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) โทรศัพท์หออกระจายข่าว สถานที่ซึ่งเกษตรกรเปิดรับจากสื่อมากที่สุด คือ ที่บ้านตนเอง รองลงมาคือ สถานีอนามัย (รพ.ส่งเสริมสุขภาพตำบล) เกษตรกรได้รับสารสนเทศเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชและสารสนเทศเกี่ยวกับการป้องกันและรักษาสุขภาพ

ปัญหาในการเปิดรับสารสนเทศสุขภาพของเกษตรกรจากสื่อบุคคลที่เป็นแพทย์/พยาบาล คือ ไม่กล้าซักถาม ส่วนอาสาสมัครสาธารณสุข มีปัญหา คือ มาไม่ตรงกับเวลาว่าง และคนในครอบครัว/ญาติ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และเพื่อนบ้าน มีปัญหา คือ บ้านอยู่ไกลกัน ด้านสื่อมวลชน คือ วิทยุ โทรศัพท์ มีรายการเกี่ยวกับสุขภาพน้อยเกินไปหนังสือพิมพ์ และ

---

*นักศึกษาระดับปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

นิตยสารหรือวารสาร ไม่มีเวลาอ่านและด้านสื่อเฉพาะกิจที่เป็นโปสเตอร์ มีปัญหา คือ มีโปสเตอร์ติดเฉพาะบางแห่ง สำหรับแผ่นพับ/ใบปลิว มีปัญหา คือ ไม่ได้รับแจก และหอกระจายข่าว มีปัญหา คือ ระบบเสียงไม่ชัดเจน

คำสำคัญ: การเปิดรับสารสนเทศสุขภาพ, เกษตรกรสวนผลไม้, ดำเนินสะดวก

Abstract

In this thesis, the researcher investigates the exposure to health information of selected orchard farmers in Damnoen Saduak district, Ratchaburi province. As such, the researcher studies (1) the conditions under which these orchard farmers are exposed to health information. The researcher also examines (2) problems these farmers experience vis-à-vis exposure to health information.

Findings are as follows:

In regard to the conditions of orchard farmer exposure to health information, it was found that they were exposed to health information by public health volunteers (PHV) and through news conveyed by television and the broadcast tower. The place at which they were exposed to health information media at the highest level was their own home. Next in descending order were public health stations (subdistrict health promotion hospitals).

Orchard farmers were exposed at the highest level to information regarding self-treatment in cases in which they had come into contact with plant pesticides when pesticides were splashed or spilled on dermal surfaces. In regard to the content of information concerning prevention and health maintenance.

Concerning problems of exposure to health information from other sources of information, it was found that at the highest level they were fearful of making

inquiries with individual media--physicians and nurses. In regard to PHVs, problems were as follows: The PHVs came at unsuitable times when the subjects did not have free time.

In respect to family members, relatives, relatives, subdistrict headmen, village headman and neighbors, problems were as follows: Their homes were located at considerable distances from one another. Concerning radio and television as mass media, there were very few health information programs. They did not have time to read newspapers, magazines and journals.

Insofar as concerns problems with ad hoc media, problems stemmed from the fact that posters were posted only at certain places. Regarding problems stemming from brochures and leaflets, the subjects did not always receive these media. There were additional problems with the news broadcast towers, inasmuch as the sound system was faulty.

Keyword : the exposure to health information, Orchard Farmers, Damnoen Saduak

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

สารสนเทศมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา การประกอบอาชีพ การดำรงชีพ สารสนเทศมีบทบาทต่อมนุษย์มากเกินกว่าที่มนุษย์ตระหนักถึง ช่วยในการแก้ปัญหาและประกอบการตัดสินใจ สารสนเทศมีประโยชน์นานัปการ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศ ดังนั้นจึงมีความสำคัญในหลายระดับ ต่อบุคคล องค์กร และสังคม (ประภาวดี สืบสนธิ์, 2543, หน้า 8) โดยเฉพาะสารสนเทศด้านสุขภาพ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้อยู่ดีกินดี มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ มนุษย์ในสังคมเมื่อมีสุขภาพดีก็ย่อมจะมีร่างกายแข็งแรง สามารถประกอบอาชีพของตนได้อย่างเหมาะสม และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข แต่หากมนุษย์มีสุขภาพร่างกายและจิตใจไม่ดี และอยู่ในสังคมอย่างไม่มีความสุขแล้ว ย่อมไม่สามารถประกอบอาชีพการงานของตนได้ (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2552, หน้า 95-97)

พัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำให้ประชาชนสามารถได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อหรือแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง สามารถรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ต่อการดำรงชีวิตและการใช้ชีวิตได้ก้าวหน้าทันความเจริญก้าวหน้าโดยผ่านทางสื่อมวลชน ข้อมูลทางด้านสุขภาพก็เช่นกันประชาชนสามารถได้รับความรู้ คำแนะนำต่าง ๆ รู้จักโรค รู้จักวิธีป้องกันและดูแลสุขภาพตนเองได้อย่างถูกต้อง โดยการเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สิ่งตีพิมพ์ต่างๆ รวมทั้งการเผยแพร่ผ่านสื่อบุคคลด้วย ซึ่งการให้ข้อมูลข่าวสารผ่านในแต่ละสื่อ นั้น ประชาชนอาจได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ กัน หรืออาจสนใจสื่อที่แตกต่างกัน การเผยแพร่ข้อมูลทางสุขภาพผ่านสื่อที่ตรงกับความต้องการของประชาชนจะก่อให้เกิดประโยชน์เป็นอย่างมาก หากแต่สื่อที่ได้เผยแพร่ออกไปนั้น ได้เข้าถึงประชาชน หรือประชาชนมีการรับรู้ในแต่ละเรื่องมากน้อยเพียงใด (กระทรวงสาธารณสุข, กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, กองสุศึกษา, 2547, หน้า 11)

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมทำให้เกิดการแข่งขันกันเพิ่มมากขึ้น เกษตรกรผู้เป็นหน่วยหนึ่งของสังคมในการผลิตอาหารให้แก่ครัวโลก โดยมีได้คำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิตและสุขภาพ ความต้องการทางการตลาดของผลไม้ที่ผลิตออกจำหน่ายในท้องตลาดนั้น จำเป็นต้องมีคุณภาพทั้งด้านขนาด สี และรสชาติตามความต้องการของผู้บริโภค ตลอดจนเพื่อตอบสนองต่อความต้องการบริโภคผลไม้นอกฤดูกาล และเป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้แก่เกษตรกร เพราะการเก็บผลผลิตออกจำหน่ายนอกฤดูกาลอาจจะได้ราคามากกว่าในฤดูกาล (มนัสนันท์ เนียมศรี, 2554-55, หน้า 52)

การเก็บผลไม้ในฤดูกาลอาจจะประสบปัญหาราคาลดลงได้ เนื่องจากเกิดภาวะผลผลิตล้นตลาด บางครั้งอาจไม่คุ้มกับต้นทุนที่ต้องจ่ายไป เช่น ชาวสวนที่ปลูกองุ่น ต้องใช้ระยะเวลาเป็นเดือนกว่าจะได้ผลผลิต เสียค่าจ้างแรงงานจำนวนมาก เสี่ยงกับสภาพดินฟ้าอากาศ หากคราวใดมีผลผลิตออกมาจำนวนน้อยหรือด้อยคุณภาพ จะส่งผลทำให้เกิดภาวะขาดทุน หากไม่มีเงินจะลงทุนใหม่ ต้องไปกู้เงิน ทำให้มีภาระหนี้และเกิดภาวะเครียดในการประกอบอาชีพได้ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม การแข่งขันเพื่อความอยู่รอด ดังนั้นชาวสวนผลไม้จึงจำเป็นต้องใช้สารเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เพื่อเป็นหลักประกัน

สร้างความมั่นใจในคุณภาพของผลผลิต สามารถกำหนดความเร็วในการออกผลผลิต
สู่ตลาดได้ตามต้องการ (สุตารา สุจฉายา, 2541, หน้า 173-178)

การประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่มีความเสี่ยงต่อสุขภาพอนามัยและ
ความปลอดภัยของเกษตรกรสูงอาชีพหนึ่ง ปัจจัยต่าง ๆ ที่สำคัญอันดับหนึ่ง ได้แก่ อันตราย
จากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช การใช้ในระยะเวลานาน ๆ ทำให้เกิดการสะสมอยู่ใน
ร่างกาย นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องต่อสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของเกษตรกร
คือ อายุเกษตรกร อุณหภูมิแสงแดด ภัยธรรมชาติต่าง ๆ ระยะเวลาของการทำงาน ท่าทาง
การทำงาน การขนย้าย วัสดุสิ่งของซึ่งมีน้ำหนักมาก ภาวะการติดเชื้อ และอันตรายจากสัตว์
แมลงต่าง ๆ การใช้เครื่องจักรเครื่องยนต์ การเกิดอุบัติเหตุในระหว่างการทำงาน รวมถึง
โรคภัยไข้เจ็บ ซึ่งเกิดจากมลภาวะต่าง ๆ (ถวัลพล สามารถ, 2555)

ในพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลัก
คือ การทำสวนผลไม้ เช่น องุ่น ชมพู่ ฝรั่ง มะนาว เป็นต้น โดยมีพื้นที่การเพาะปลูกผลไม้ปี
2554 รวม 57,614 ไร่ (สำนักงานเกษตรอำเภอดำเนินสะดวก, 2555) และเกษตรกรชาวสวน
ผลไม้ต่างๆ ยังคงมีการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชอยู่เป็นประจำ ทั้งนี้เนื่องจากมีความ
สะดวกและง่ายต่อการใช้ อีกทั้งยังให้ผลในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชได้อย่างรวดเร็วและ
ทันต่อเวลา ถึงแม้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชมีส่วนช่วยลดการสูญเสียผลผลิตแต่จะมีผลเสียต่อ
สุขภาพของเกษตรกรในระยะยาว

ดังนั้น หากหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสุขภาพ ได้รับทราบผลการได้รับ
สารสนเทศของเกษตรกรที่เผยแพร่ออกมา จะทำให้สามารถปรับกระบวนการทัศนในการ
นำเสนอสารสนเทศด้านสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัย
จึงสนใจศึกษาการเปิดรับสารสนเทศด้านสุขภาพของเกษตรกรสวนผลไม้ในอำเภอดำเนิน
สะดวก จังหวัดราชบุรี ซึ่งผลจากการศึกษาจะเป็นสารสนเทศให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการ
ดูแลสุขภาพของประชาชนได้ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม และเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพ
มาสู่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง รวดเร็วตรงเป้าหมาย และทันการณ์มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการรับสารสนเทศด้านสุขภาพของเกษตรกรสวนผลไม้ในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการรับสารสนเทศด้านสุขภาพของเกษตรกรสวนผลไม้ในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

สมมติฐานของการวิจัย

1. เกษตรกรที่มีเพศ อายุ และการศึกษามีความสัมพันธ์กับการรับสารสนเทศ
2. เกษตรกรที่มีเพศ อายุ และการศึกษามีความสัมพันธ์กับปัญหาในการรับสารสนเทศ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพการรับสารสนเทศด้านสุขภาพของเกษตรกรสวนผลไม้ และปัญหาในการรับสารสนเทศด้านสุขภาพของเกษตรกรที่ทำสวนผลไม้ในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรสวนผลไม้ในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ในพื้นที่ทั้งหมด 13 ตำบล จำนวน 4,304 คน ในการกำหนด ขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรของ Yamane (1973, p. 125) ได้กลุ่มตัวอย่าง 366 ราย ส่วนการเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (purposive) ตามสัดส่วนของเกษตรกรใน 13 ตำบลของอำเภอดำเนินสะดวก

2. ตัวแปรที่ศึกษาสำหรับการวิจัย แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

- 2.1 ตัวแปรอิสระ คือ ข้อมูลส่วนตัวของเกษตรกรสวนผลไม้ ได้แก่ เพศ อายุ และการศึกษา
- 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่
  - 2.2.1 สภาพการรับสารสนเทศด้านสุขภาพของเกษตรกรสวนผลไม้
  - 2.2.2 ปัญหาในการรับสารสนเทศด้านสุขภาพของเกษตรกรสวนผลไม้

วิธีดำเนินการวิจัย

ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เกษตรกรสวนผลไม้ในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จำนวน 366 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามสัดส่วนตำบลของเกษตรกรที่ทำสวนผลไม้ จำนวน 13 แห่ง ในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี และการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive) ในแต่ละตำบล

โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยผลสมการสัมภาษณ์ ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 319 ชุด คิดเป็นร้อยละ 87.15 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ และการทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยการทดสอบความสัมพันธ์ไคสแควร์

(chi-square) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. สภาพการเปิดรับสารสนเทศสุขภาพของเกษตรกร พบว่า

ด้านสื่อบุคคล พบว่า เกษตรกรได้รับสารสนเทศจากอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) มากที่สุด รองลงมาคือ แพทย์/พยาบาล และคนในครอบครัว/ญาติ

ด้านสื่อมวลชน พบว่า เกษตรกรได้รับสารสนเทศจากโทรทัศน์ มากที่สุด รองลงมาคือวิทยุ และหนังสือพิมพ์ ตามลำดับ

ด้านสื่อเฉพาะกิจ พบว่า เกษตรกรได้รับสารสนเทศจากหอกระจายข่าวมากที่สุด

สถานที่รับสารสนเทศ พบว่า โดยส่วนใหญ่เกษตรกรรับสารสนเทศจากที่บ้านตนเอง รองลงมาคือ สถานีอนามัย โดยมีเนื้อหาสารสนเทศเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และสารสนเทศเกี่ยวกับการป้องกันและรักษาสุขภาพ

2. ปัญหาในการรับสารสนเทศสุขภาพของเกษตรกรมีดังนี้

ด้านสื่อบุคคล เกษตรกรมีปัญหาในการรับสารสนเทศจากแพทย์/พยาบาล คือไม่กล้าซักถาม ส่วนอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) มีปัญหาคือมาไม่ตรงกับเวลาว่าง

นอกจากนั้นยังมีปัญหาในการรับสารสนเทศจากคนในครอบครัว/ญาติ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และเพื่อนบ้านคือบ้านอยู่ไกลกัน และมีเวลาไม่ตรงกัน

ด้านสื่อมวลชน มีปัญหาในการรับสารสนเทศสุขภาพจากวิทยุ โทรทัศน์ คือมีรายการเกี่ยวกับสุขภาพน้อยเกินไป และไม่มีเวลาอ่านหนังสือพิมพ์ และนิตยสารหรือวารสาร

ด้านสื่อเฉพาะกิจ มีปัญหาในการรับสารสนเทศจากโปสเตอร์ คือมีโปสเตอร์ติดเฉพาะบางแห่ง ไม่ได้รับแจกแผ่นพับ/ใบปลิว และห่อกระจายข่าวระบบเสียงไม่ชัดเจน

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพและปัญหาการเปิดรับสารสนเทศด้านสุขภาพของเกษตรกรสวนผลไม้ในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ซึ่งได้ทราบผลการศึกษา ดังนี้

1. สภาพการเปิดรับสารสนเทศด้านสุขภาพจำแนกตามแหล่งสารสนเทศ พบว่าเกษตรกรสวนผลไม้ มีการเปิดรับสารสนเทศด้านสุขภาพดังนี้

ด้านสื่อบุคคล เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับสารสนเทศจากอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) เนื่องจากเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมสาธารณสุขอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับเป็นผู้ที่อยู่ในพื้นที่ใกล้ชิดกับชุมชน อีกทั้งยังเป็นเครือญาติหรือเพื่อนบ้านที่รู้จักกันดี สามารถพูดคุยกันได้ง่ายและเข้าถึงสะดวก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพนมพร บัณฑิต (2545) พบว่าอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) เป็นสื่อบุคคลที่ประชาชนได้รับสารสนเทศมากที่สุด เนื่องจากเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน ทำให้มีความสะดวกในการรับข้อมูลข่าวสาร และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ววิพร ไพเราะห์ (2545) พบว่าอาสาสมัครสาธารณสุขเป็นสื่อบุคคลเดียวที่ทำงานในชุมชนอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ บุคคลในครอบครัว กำนันผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เดชา นันทพิชัย (2539) ซึ่งพบว่า ได้รับสารสนเทศโดยการพูดคุยกับเพื่อนบ้าน/ผู้นำชุมชน

ด้านสื่อมวลชน เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับสารสนเทศจากโทรทัศน์ มากที่สุด เนื่องจากโทรทัศน์เป็นสื่อที่ประชาชนเข้าถึงได้ง่าย มีทั้งภาพที่เคลื่อนไหวได้พร้อมเสียง ทำให้ผู้ชมเกิดความเพลิดเพลิน และจดจำได้ง่าย (อรรณพ ปิณฑโนโวาท, 2552, หน้า 152-154) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อธิกุล สถิตนิมานการ (2537) พบว่า ผู้มารับบริการที่โรงพยาบาลรามธิบดีรับทราบข้อมูลข่าวสารจากโทรทัศน์มากที่สุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาสนา กองผัด (2537) พบว่า ชาวสวนองุ่นในอำเภอดำเนินสะดวกเปิดรับสารสนเทศเกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชจากโทรทัศน์มากที่สุด

ด้านสื่อเฉพาะกิจ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับสารสนเทศจากหอกระจายข่าว มากที่สุด เนื่องจากหอกระจายข่าวสามารถถ่ายทอดข่าวสารได้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชุมชนได้โดยเฉพาะ เนื่องจากติดตั้งอยู่ในชุมชน และประชาชนในชุมชนเป็นเจ้าของเอง (อรสา ปานขาว, 2534, หน้า 3) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พนมพร ปัจจงษ์ (2545) พบว่า หอกระจายข่าวเป็นสื่อที่ประชาชนสามารถเข้าใจได้มากที่สุด อีกทั้งยังเป็นสื่อที่สามารถส่งข่าวสารไปยังผู้ฟังได้จำนวนมาก รับฟังได้พร้อม ๆ กัน และสามารถรับฟังได้ขณะปฏิบัติงานอื่น

สำหรับสถานที่รับสารสนเทศ พบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรรับสารสนเทศที่บ้านตนเอง เนื่องจากเกษตรกรมีวิถีชีวิตอยู่ในชนบท หลังเลิกงานจากสวนก็กลับบ้านมาอยู่รวมกันในครอบครัว ตอนกลางคืนดูรายการโทรทัศน์ไปพร้อมกับการเตรียมอุปกรณ์ห่อผลไม้ หรือเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจภายในบ้าน (จากการสัมภาษณ์เกษตรกร) รองลงมาคือ สถานีอนามัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พนมพร ปัจจงษ์ (2545) พบว่า เป็นสถาบันที่สามารถเผยแพร่สารสนเทศให้ประชาชนมีความเข้าใจมากที่สุด

เกษตรกรได้รับสารสนเทศเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ในเรื่อง “ถ้าสารเคมีเป็นฉนวนหนังควรรีบล้างด้วยสบู่และน้ำสะอาดทันที” มากที่สุด รองลงมาคือ “ก่อนใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชต้องอ่านฉลากให้เข้าใจวิธีการใช้เสียก่อน” เนื่องจากเกษตรกร

ได้มีการถ่ายทอดความรู้ สังเกตการทำงานกันภายในครอบครัว ได้รับคำแนะนำจากเพื่อนบ้าน ร้านค้า และจากสื่อต่าง ๆ ทำให้เกิดความระมัดระวังในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อำนวนย แสงโนรี (2535) พบว่า เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการใช้สารพิษกำจัดศัตรูพืชในระดับพอใช้ และมีพฤติกรรมการใช้สารพิษดังกล่าวโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างดี และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาสนา กองผัด (2537) พบว่า เกษตรกรมีการปฏิบัติตนในการใช้สารเคมีถูกต้องดี มีการปฏิบัติตนในการใช้สารเคมีป้องกันศัตรูพืชไม่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ เกษตรกรยังได้รับทราบเนื้อหาสารสนเทศเกี่ยวกับการป้องกันและรักษาสุขภาพ ในเรื่อง “การออกกำลังกายเป็นประจำช่วยให้ร่างกายแข็งแรง” มากที่สุด รองลงมา คือ “การกินอาหารที่มีประโยชน์สามารถป้องกันโรคภัยไข้เจ็บได้” ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธีรกุล สถิตินิมานการ (2537) พบว่า ชาวสารคามรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสุขอนามัยด้านสาธารณสุขซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการป้องกันรักษาตนเอง เพื่อให้มีสุขภาพและอนามัยดีอยู่เสมอทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บมาเบียดเบียนนั้น เป็นเรื่องใกล้ตัวที่เกี่ยวข้องกับทุกคน จึงเป็นเรื่องปกติที่ทุกคนจะสนใจข้อมูลข่าวสารประเภทนี้

2. ปัญหาในการรับสารสนเทศด้านสุขภาพ

เกษตรกรสวนผลไม้มีปัญหาในการรับสารสนเทศด้านสุขภาพจากแหล่งสารสนเทศดังนี้

ด้านสื่อบุคคลมีปัญหาในการรับสารสนเทศจากแพทย์/พยาบาล คือ ไม่กล้าซักถาม อาจเนื่องจากอุปสรรคความแตกต่างทางการศึกษาและระดับชั้นทางสังคมทำให้เกิดความรู้สึกไม่เป็นกันเองพอที่จะซักถามได้อย่างสะดวก หรือไม่รู้จะเริ่มต้นถามอย่างไร (ชัชวาล วงษ์ประเสริฐ, 2537, หน้า 37) ส่วนปัญหาในการรับสารสนเทศจากอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) คือ มาไม่ตรงกับเวลาว่าง เนื่องจากการประกอบอาชีพทำสวนผลไม้ต้องมีการดูแลรักษาอย่างใกล้ชิด ทั้งการตัดแต่งกิ่ง ใส่ปุ๋ย รดน้ำ ฉีดยากำจัดศัตรูพืช และเก็บ

ผลผลิต เกษตรกรบางรายมีส่วนหลายแห่ง ทั้งในตำบลที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ และนอกตำบลอีก จึงต้องเดินทางออกจากบ้านไปแต่เช้า กลับมาบ้านอีกครั้งตอนค่ำ บางรายปลูกบ้านไว้อีก หลังในอีกตำบลหนึ่ง เพื่อสะดวกในการทำงาน เช่น สัปดาห์นี้ทำงานที่สวนในตำบลนี้ อีก สัปดาห์ย้ายไปทำงานในสวนอีกตำบลหนึ่ง บางรายมีพื้นที่ปลูกผลไม้ไม่มากก็ไปรับจ้างคน อื่นที่มีพื้นที่ปลูกมากกว่าเพื่อเป็นรายได้เสริม ทำให้ไม่อยู่บ้านเวลากลางวัน เป็นต้น (จากการสัมภาษณ์เกษตรกร) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รวิพร ไพเราะห์ (2545) พบว่า ประชาชนในชุมชนมีเวลาไม่ตรงกับที่อาสาสมัครสาธารณสุขมาให้ความรู้ และปัญหาในการ รับสารสนเทศจากคนในครอบครัว/ญาติ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และเพื่อนบ้าน คือ บ้านอยู่ไกล กัน และมีเวลาไม่ตรงกัน

ด้านสื่อมวลชน มีปัญหาในการรับสารสนเทศจากวิทยุ โทรทัศน์ คือ มีรายการ เกี่ยวกับสุขภาพน้อยเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นงนุช คงวัฒนานนท์ (2538) พบว่า สื่อมวลชนประเภทวิทยุ โทรทัศน์ เผยแพร่เนื้อหาด้านสุขภาพอนามัยน้อยเกินไป สำหรับปัญหาในการรับสารสนเทศจากหนังสือพิมพ์ และนิตยสารหรือวารสาร คือ ไม่มีเวลา อ่าน เนื่องจากการประกอบอาชีพโดยส่วนใหญ่อยู่กลางแจ้งตั้งแต่เช้าถึงค่ำ ทำให้เกิดความ เมื่อยล้า อ่อนเพลีย จนไม่อยากอ่านอะไร ประกอบกับร้านจำหน่ายสิ่งพิมพ์อยู่ห่างไกลจาก บ้าน (จากการสัมภาษณ์เกษตรกร) และด้วยสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจไม่เอื้อให้ เปิดรับสื่อที่ใช้ทักษะทางการอ่าน (กิติมา สุรสนธิ, 2548, หน้า 22-24) ดังนั้นจึงคิดว่าที่จะฟัง มากกว่าอ่าน

ด้านสื่อเฉพาะกิจ มีปัญหาในการรับสารสนเทศจากโปสเตอร์ คือ มีโปสเตอร์ติด เฉพาะบางแห่ง เนื่องจากโดยส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมักจะติดโปสเตอร์ไว้ในพื้นที่ ของหน่วยงาน ไม่ได้กระจายไปติดไว้ตามชุมชนหรือบ้านประชาชน ทำให้ผู้ที่มาติดต่อรับ บริการเท่านั้นจึงจะได้เห็นโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ สำหรับปัญหาในการรับสารสนเทศจาก

แผ่นพับ/ใบปลิว คือ ไม่ได้รับแจกแผ่นพับ/ใบปลิว เนื่องจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขไม่ได้นำแผ่นพับ/ใบปลิวมาแจกให้โดยตรงกับประชาชน เพียงแค่จัดวางไว้แล้วให้หยิบไปเอง ประชาชนบางรายอาจจะไม่ทราบว่าหยิบไปได้ จึงทำให้ไม่ได้สื่อประเภelnี ส่วนปัญหาในการรับสารสนเทศจากหอกระจายข่าว คือ ระบบเสียงไม่ชัดเจน อาจเนื่องจากอยู่ไกลทำให้ได้ยินเสียงไม่ชัดเจน หรือเครื่องขยายเสียงเกิดความขัดข้อง

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่อง การเปิดรับสารสนเทศด้านสุขภาพของเกษตรกรสวนผลไม้ในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านสุขภาพของประชาชน ควรเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสุขภาพผ่านหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน และอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ซึ่งการเผยแพร่สารสนเทศด้านสุขภาพควรทำอย่างต่อเนื่อง
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านสุขภาพของประชาชน ควรส่งเสริมและกระตุ้นให้เกษตรกรเห็นความสำคัญของการรักษาสุขภาพอนามัยที่ถูกต้องให้มากขึ้น
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านสุขภาพของประชาชนควรคำนึงถึงพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชนในแต่ละพื้นที่ เพื่อจะได้ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพให้เข้าถึงประชาชนอย่างแท้จริง
4. รายการวิทยุชุมชนควรสรรหานักจัดรายการที่มีความรู้ความสามารถในการสอดแทรกเนื้อหาสาระด้านสุขภาพที่เหมาะสมให้แก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. ควรเพิ่มรายการเกี่ยวกับสุขภาพทั้งทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์ให้มากขึ้น และควรจัดช่วงเวลาให้เหมาะสมกับผู้ประกอบอาชีพเกษตรกร เพื่อการรับสารสนเทศด้านสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการเปิดรับสารสนเทศสุขภาพของประชาชนในกลุ่มอาชีพอื่น ๆ
2. ควรศึกษาการรับสารสนเทศด้านสุขภาพของเกษตรกรในกลุ่มสาขาอาชีพอื่น
3. ควรศึกษาการเปิดรับสารสนเทศด้านสุขภาพของเกษตรกรสวนผลไม้ในเขต

จังหวัดอื่น ๆ

บรรณานุกรม

- กระทรวงสาธารณสุข, กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, กองสุขศึกษา. รายงานการศึกษาการ
รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ. นนทบุรี : กองสุขศึกษากกรมสนับสนุนบริการ
สุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2547.
- กิติมา สุรสนธิ. ความรู้ทางการสื่อสาร. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : จามจุรีโปรดักท์, 2548.
- เกศินี จุฑาวิจิตร. การสื่อสารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ 3 (ปรับปรุงใหม่).
นครปฐม : เพชรเกษมการพิมพ์, 2548.
- ชัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ. สารนิเทศศาสตร์เบื้องต้น. ปทุมธานี : คณะนิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยรังสิต, 2537.
- ณัชพล สามารถ. สภาพปัญหาของเกษตรกรไทย. [ออนไลน์]. 2555. แหล่งที่มา :
http://www.agri.ubu.ac.th/~natchapol/1200_111/6. (10 กันยายน 2555)
- เดชา นันทพิชัย. การรับสารนิเทศด้านวนศาสตร์ชุมชนของเกษตรกรในหมู่บ้าน
โครงการพัฒนาป่าชุมชน จังหวัดขอนแก่น.
วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศ
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- ธีรกุล สถิตนิมานการ. การศึกษาความสัมพันธ์ของการเปิดรับข่าวสารความรู้
สุขอนามัยด้านสาธารณสุขกับการมารับบริการของผู้มารับบริการ
โรงพยาบาลรามธิบดี (คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล). วิทยานิพนธ์
วารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และ
สื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537.
- นนุช คงวัฒนานนท์. ปัญหาการรับสารนิเทศด้านสุขภาพอนามัยของผู้นำครอบครัว
ในอำเภอภูพาน จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2538.

เบญจมาศ สุรมิตรไมตรีและคณะ. รายงานการวิจัย เรื่อง การรับข้อมูลข่าวสารด้าน
สุขภาพของประชาชน. นนทบุรี : กองสุขศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวง
สาธารณสุข, 2542.

ประภาวดี สืบสนธิ์. สารสนเทศในบริบทสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สมาคม
ห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 2543.

พนมพร ปัจจุวงษ์. การรับสารสนเทศเกี่ยวกับการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค
เลปโตสไปโรซิส(Leptospirosis) ของประชาชนในบ้านบัวค้อ ตำบลบัวค้อ
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545.

มนัสนันท์ เนียมศรีและ กนกวรรณ จันทร์เจริญชัย. “การประเมินมูลค่าชีวิตเชิงสถิติจากการ
ใช้สารเคมีทางการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกส้มโอ : กรณีศึกษา จังหวัดพิจิตร,”
วารสารวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 7, 1
(ตุลาคม 2554 - มีนาคม 2555) : 51-65.

รวีพร ไพเราะห์. การรับสารนิเทศด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนในชุมชนแออัด
ร้อยกรองกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชา
บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2545.

วาสนา กองผัด. ปัจจัยสื่อที่มีผลต่อการปฏิบัติตนในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัด
ศัตรูพืชของชาวสวนองุ่น อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2537.

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. สังคมวิทยาสุขภาพ. ขอนแก่น : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยขอนแก่น,
2552.

สุดาร่า สุขฉายา. เพื่อความเข้าใจในแผ่นดิน : ราชบุรี. กรุงเทพฯ : สารคดี, 2541.

สำนักงานเกษตรอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี. แบบรายงานข้อมูลการเกษตรปี

2554. [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา : <http://www.ssodamnoen.com>.

(20 พฤศจิกายน 2555)

อรรธรณ ปิณฑโนโวาท. การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

อรสา ปานขาว. การสื่อสารกับการพัฒนาการสาธารณสุข. ใน เอกสารการสอนชุดวิชา

สื่อสารเพื่อการพัฒนา (หน่วยที่ 9-15). นนทบุรี : สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2534.

อานวย แสงโนรี. ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของเกษตรกรจากการใช้

สารพิษสารพิษกำจัดศัตรูพืชในการผลิตทางการเกษตร : กรณีศึกษา

เกษตรกรชาวสวนอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี. กรุงเทพฯ :

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร

ลาดกระบัง, 2535.

Yamane, T. Statistics: An introductory analysis. 3rd ed. New York : Harper, 1973.

Library on the Go : เมื่อห้องสมุดเคลื่อนที่ไปพร้อมวิถีชีวิตมนุษย์

ดร.ปิยะ ศักดิ์เจริญ*

เทคโนโลยีมีอิทธิพลกับชีวิตมนุษย์เป็นอย่างมาก เพราะช่วยให้ชีวิตของมนุษย์สะดวกสบายยิ่งขึ้น มองไปรอบตัว จะเห็นได้ชัดว่า การดำเนินชีวิตของมนุษย์มีเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้อง จนเกือบกลายเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยในการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยเฉพาะในปัจจุบันเทคโนโลยีไร้สายและอุปกรณ์พกพาทวีความสำคัญมากขึ้นทุกขณะ เนื่องด้วยความสะดวกในการใช้งาน ประกอบกับประสิทธิภาพในการประมวลผลที่สามารถทำได้ใกล้เคียงกับคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล ดังนั้นบรรณารักษ์ยุคไอทีควรใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยีไร้สายและอุปกรณ์พกพาให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับงานห้องสมุด ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ยุคใหม่ที่เน้นใช้บริการผ่านอุปกรณ์พกพา รวมถึงช่วยปรับภาพลักษณ์ห้องสมุดให้ดูทันสมัยมากยิ่งขึ้น

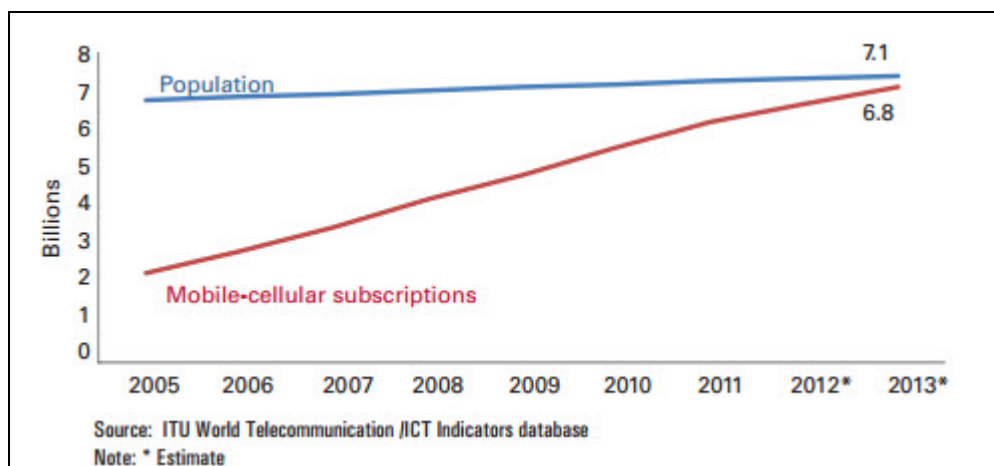
Technology's influence on human life is enormous, because It allows man's life more comfortable. Look around you, it is obvious that the lifestyle of human technology involved. It almost became a part of the factor in human life. Especially in today's wireless technologies and mobile devices becoming more important all the time. Due to the ease of use. Moreover, the efficiency of the processing can be done close to a personal computer. Therefore the IT era, librarians should take advantage of wireless technology and mobile devices to maximize the library. In order to meet the needs of the modern user-oriented services using portable devices and to help adjust our library's image to look more modern.

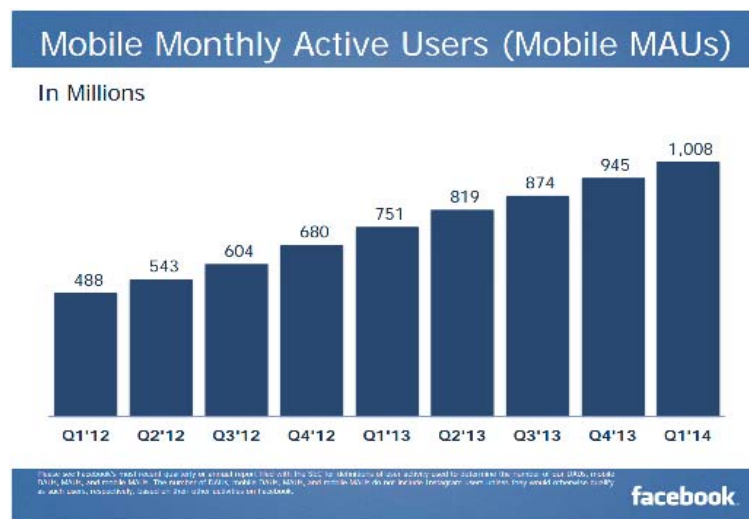
* อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาต่อเนื่องและอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ทำความเข้าใจกับอุปกรณ์พกพา

จากการสำรวจของ ITU หรือ The International Telecommunication Union ประเมินการไว้ว่าภายในสิ้นปี ค.ศ. 2013 จะมีผู้ลงทะเบียนใช้งานอุปกรณ์พกพา มากกว่า 6.8 พันล้านเลขหมาย โดยหากเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรโลกที่มีจำนวนประมาณ 7.1 พันล้านคน และมีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตทั่วโลกผ่านคอมพิวเตอร์เพียง 2.7 พันล้านคนเท่านั้น (ITU, 2013) จากตัวเลขดังกล่าวเห็นได้ชัดว่าจำนวนผู้ใช้อุปกรณ์พกพากำลังเข้าใกล้จำนวนประชากรโลกและจะแซงหน้าไปในไม่ช้า ด้วยจำนวนตัวเลขที่กำลังเพิ่มขึ้นอย่างมหาศาลนี้เอง ทำให้โลกแห่งอุปกรณ์พกพา หรือ Mobile device กลายเป็นแหล่งรวมของแอปพลิเคชัน ที่ให้บริการต่างๆ มากมาย ยกตัวอย่าง แอปพลิเคชันของเครือข่ายสังคมยักษ์ใหญ่อย่าง facebook นั้น ก็มีจำนวนผู้ใช้งานรายเดือนบนอุปกรณ์พกพามากกว่า 1 พันล้านคนแล้ว โดยมีผู้ใช้งานวันบนอุปกรณ์พกพาถึงวันละ 6 ร้อยล้านคน ซึ่งนับว่ามีผู้ใช้งานมากกว่า แอปพลิเคชันอื่นๆ บนอุปกรณ์พกพาแบบต่างๆ (Wagner, 2014)

ที่มา : The International Telecommunication Union, 2013

ที่มา : Wagner, 2014

อุปกรณ์พกพา หรือ Mobile device (บางทีอาจเรียกว่า Handheld computer) ปรากฏตัวครั้งแรกในช่วงปลายทศวรรษที่ 20 ในขนาดกระเป๋าเสื้อ หรือ Pocket-sized โดยรู้จักกันในชื่อ Personal digital assistant (PDA) ซึ่งเป็นที่นิยมอย่างมาก สำหรับ PDA ตัวแรกนั้นออกสู่ตลาดโลกในปี 1984 ในชื่อ Organiser II ของ บริษัท Psion แต่ในระยะแรกนิยมเรียกกันว่า Pocket computer โดยคำว่า PDA หรือ Personal digital assistant ที่คุ้นเคยกันดี เพิ่งเริ่มใช้ครั้งแรกในปี 1992 และเป็นที่นิยมในเวลาต่อมา สำหรับผู้ที่ประดิษฐ์คำนี้ คือ John Sculley ผู้บริหารระดับสูงของ Apple Computer หรือ Apple Inc. สำหรับอุปกรณ์พกพาที่นิยมใช้มากในปัจจุบันคือ โทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ทโฟน (Smartphone) แบบหน้าจอสัมผัส หรือ Touch screen ที่เป็นการรวมความสามารถของโทรศัพท์คอมพิวเตอร์ และการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตเข้าไว้ด้วยกัน (Wikipedia, 2014)

Psion Organiser II
ที่มา Wikipedia, 2014

Smartphone ในปัจจุบัน
ที่มา : Images.Google.com

ทำความเข้าใจกับแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์พกพา

แอปพลิเคชันบนอุปกรณ์พกพา หรือ Mobile Application ประกอบขึ้นด้วยคำสองคำคือ Mobile กับ Application โดยมีความหมายดังนี้ Mobile หมายถึง อุปกรณ์สื่อสารที่ใช้ในการพกพา ซึ่งนอกจากจะใช้งานได้ตามพื้นฐานของโทรศัพท์แล้ว ยังทำงานได้เหมือนกับเครื่องคอมพิวเตอร์ และเนื่องจากเป็นอุปกรณ์ที่พกพาได้ จึงมีคุณสมบัติเด่น ที่ขนาดเล็ก น้ำหนักเบา ใช้พลังงานค่อนข้างน้อย ปัจจุบันมักใช้ทำหน้าที่ได้หลายอย่าง รวมถึงติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสารกับคอมพิวเตอร์ได้ และที่สำคัญคือสามารถเพิ่มหน้าที่การทำงานได้ผ่านแอปพลิเคชัน สำหรับ Application จะหมายถึง ซอฟต์แวร์ที่ใช้เพื่อช่วยการทำงานของผู้ใช้ โดย Application จะต้องมีส่วนที่เรียกว่า ส่วนติดต่อกับผู้ใช้ (User Interface หรือ UI) เพื่อเป็นตัวกลางการใช้งานต่างๆ ดังนั้น Mobile Application โดยรวมจึงหมายถึง แอปพลิเคชันที่ช่วยการทำงานของผู้ใช้บนอุปกรณ์สื่อสารแบบพกพา โดยแอปพลิเคชันเหล่านั้นทำงานบนระบบปฏิบัติการ (OS) ที่แตกต่างกันไป ตัวอย่างของระบบปฏิบัติการบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ อาทิเช่น Windows mobile ของค่าย Microsoft BlackBerry OS ของค่าย RIM (Research In Motion) iOS ของค่าย Apple และ Android OS ของค่าย Google ซึ่งเป็นค่ายล่าสุดในขณะนี้ (สุชาติ พลาชัยภิรมย์ศิลป์, 2553)

ระบบปฏิบัติการที่นิยมกันในปัจจุบัน

ที่มา : <http://lahoradelcuentoenqueens.com>

แอปพลิเคชันที่ทำงานบนโทรศัพท์มือถือและอุปกรณ์พกพา แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. แอปพลิเคชันระบบ (Operation System Application) เป็นส่วนซอฟต์แวร์ระบบที่รองรับการใช้งานของแอปพลิเคชันหรือโปรแกรมต่างๆ ได้ ปัจจุบันระบบปฏิบัติการที่นิยมจากค่ายอุปกรณ์เคลื่อนที่ต่างๆ มีดังนี้

1.1 Windows Mobile พัฒนาโดยบริษัทไมโครซอฟท์

1.2 BlackBerry OS พัฒนาโดยบริษัท RIM เพื่อรองรับการทำงานของแอปพลิเคชันต่างๆ ของ BlackBerry โดยตรง

1.3 iOS พัฒนาโดยบริษัท Apple เพื่อรองรับการทำงานของแอปพลิเคชันต่างๆ ของ iPhone โดยตรง

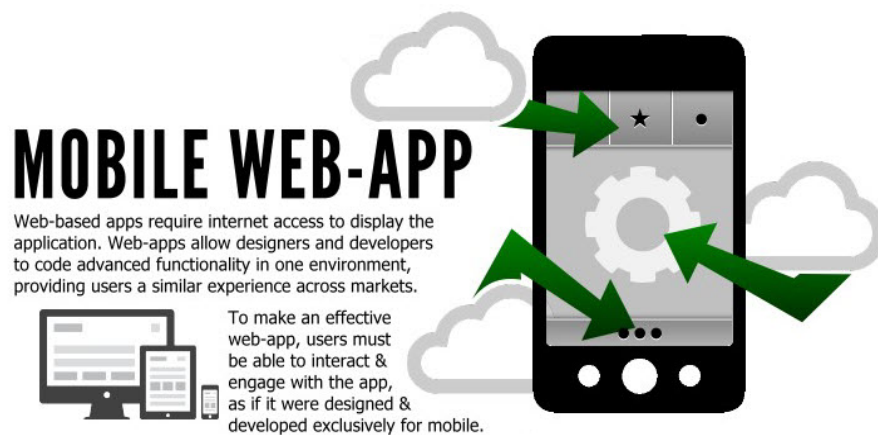
1.4 Android พัฒนาโดยบริษัท Google เป็นระบบปฏิบัติการล่าสุดที่กำลังเป็นที่นิยมมากที่สุดในปัจจุบัน

2. แอปพลิเคชันที่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้ใช้ (Utility Application) เนื่องจากผู้มีความต้องการใช้แอปพลิเคชันแตกต่างกัน จึงมีผู้ผลิตและพัฒนาแอปพลิเคชันใหม่ๆ ขึ้นเป็นจำนวนมาก (Freemanhelp, 2014) ได้แก่

2.1 แอปพลิเคชันเฉพาะตามระบบปฏิบัติการ (Mobile Native Application) เรียกสั้นๆ ว่า Native App เป็นโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นเฉพาะตามความสามารถในแต่ละระบบปฏิบัติการ

2.2 แอปพลิเคชันที่ทำงานบนเว็บ (Mobile Web Application) เรียกสั้นๆ ว่า Web App เป็นโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นโดยต้องเรียกใช้งานผ่าน Mobile Web Browser เท่านั้น

2.3 แอปพลิเคชันแบบผสม (Mobile Hybrid Application) เรียกสั้นๆ ว่า Hybrid App เป็นโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นโดยอาศัยความสามารถของการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตแบบ Web App ในขณะเดียวกันก็ตัวโปรแกรมก็มีความเฉพาะตัวในการทำงานบนระบบปฏิบัติการที่แตกต่างกับแบบ Native App โดยในปัจจุบันแอปพลิเคชันแบบผสมนี้มีจำนวนมากที่สุด และได้รับความนิยมสูงสุดเช่นกัน

ที่มา : <http://www.freemanhelp.com/different-types-of-mobile-apps/>

ถึงเวลาเปิดบริการห้องสมุดบนอุปกรณ์พกพา

เว็บไซต์ Libsuccess.org ได้รวบรวมบริการต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับการเปิดบริการห้องสมุดบนอุปกรณ์พกพา (Libsuccess.org, 2014) ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาเว็บห้องสมุดให้ทำงานบนบราวเซอร์ของอุปกรณ์พกพา (Mobile site development)

ในปัจจุบันห้องสมุดแทบทุกแห่งจะมีเว็บไซต์ของตนเองบนโลกอินเทอร์เน็ต แต่เว็บไซต์เหล่านั้นหากผู้ใช้บริการเรียกใช้งานบนอุปกรณ์พกพา เว็บไซต์จะยังสามารถทำงานได้เต็มประสิทธิภาพอยู่หรือไม่ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่บรรณารักษ์ยุคไอทีต้องกลับไปคิด เพราะจากข้อมูลในส่วนแรกของบทความชี้ให้เห็นว่าผู้ใช้อุปกรณ์พกพากำลังเข้ามามีบทบาทมากกว่าผู้ใช้คอมพิวเตอร์แบบตั้งโต๊ะ

ในอนาคตเว็บห้องสมุดต้องมีทั้งเวอร์ชัน PC และ Mobile

ที่มา : <http://www.librarywebdesigner.com>

ส่วนเครื่องมือในการพัฒนาเว็บไซต์ให้สามารถทำงานบนอุปกรณ์พกพาได้นั้นก็มีหลากหลายแบบ ทั้งแบบเสียเงินและฟรี สำหรับผู้ที่สนใจสามารถดูข้อมูลได้จากเว็บไซต์ด้านล่าง

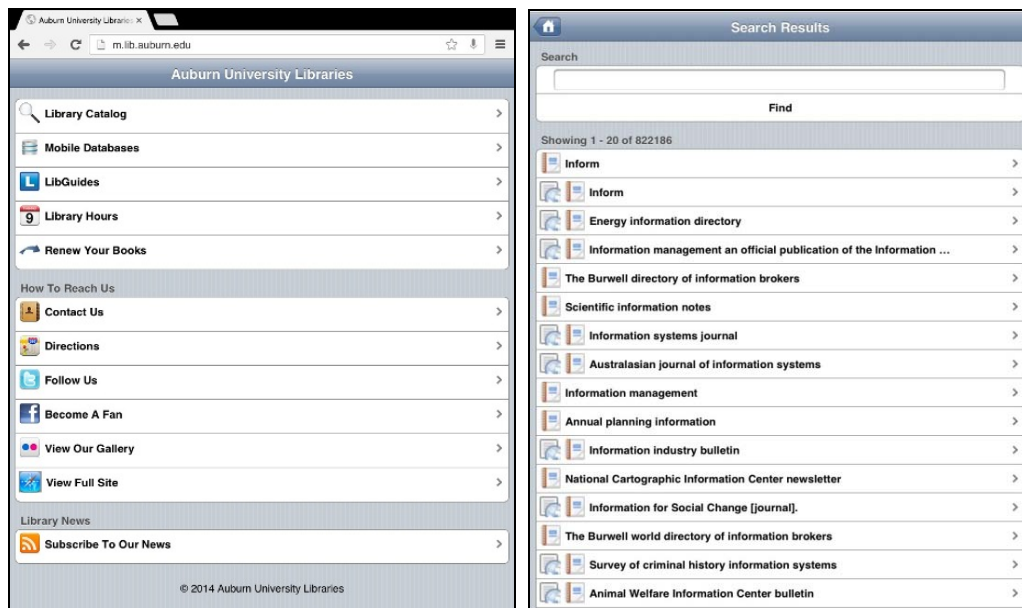
	Winksite	MoFuse	Zinadoo	mobiSiteGalore	Wirenode	MobilePress	Boopsie
Cost	Free	\$7.95/mo & up	Free	Free	Free	Free	By Request
Site Layout Tool	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	No	n/a
Custom Domain Name	No	Yes	Yes	Yes	Yes	No	n/a
QR Codes	Yes	Yes	No	No	No	No	n/a
Analytics	# Visits Only	Yes	No	No	Yes	No	n/a
Mobilize from RSS?	Yes	Yes	Yes	No	Yes	Yes	n/a
Mobile Emulator?	Yes	Yes	Yes	Yes	Yes	No	n/a

ตารางเปรียบเทียบ ความสามารถของเครื่องมือในการพัฒนาเว็บไซต์สำหรับอุปกรณ์แบบพกพา

ที่มา : <http://oedb.org/ilibrarian/7-tools-to-create-a-mobile-library-website-without-technical-knowledge//>

2. เครื่องมือสืบค้นรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศที่ทำงานบนอุปกรณ์พกพา (Mobile OPAC)

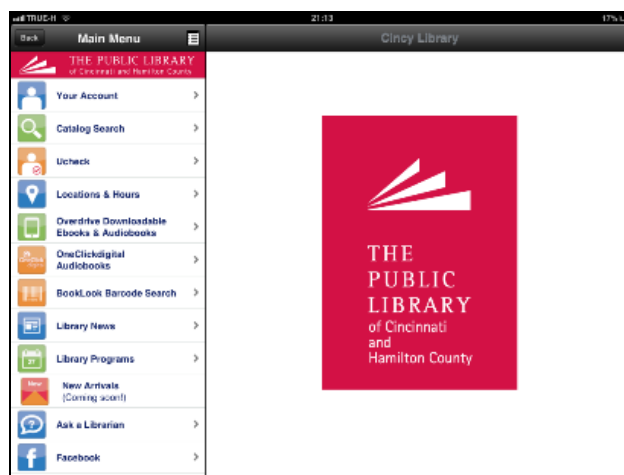
การมีเว็บไซต์สำหรับเวอร์ชันอุปกรณ์พกพานั้น นับว่ามีความสำคัญมากดังที่กล่าวถึงไปแล้วในข้อแรก แต่หากเว็บไซต์นั้นสามารถค้นหาทรัพยากรสารสนเทศผ่านระบบ OPAC ที่ออกแบบมาสำหรับอุปกรณ์พกพาด้วย นั้นย่อมหมายถึงความสะดวกสบายที่เพิ่มมากขึ้นของผู้ใช้บริการห้องสมุด

หน้าตาของ Mobile OPAC เมื่อเปิดจากอุปกรณ์พกพา
ที่มา : <http://m.lib.auburn.edu>

3. แอปพลิเคชันบริการของห้องสมุด (Mobile applications)

สำหรับห้องสมุดบางแห่งที่ต้องการเพิ่มความสะดวกแก่ผู้ให้บริการให้มากยิ่งขึ้น นิยมพัฒนาแอปพลิเคชันห้องสมุดเพื่อเป็นอีกช่องทางในการให้บริการ นอกเหนือจากเว็บไซต์ สำหรับอุปกรณ์พกพา โดยตัวแอปพลิเคชันห้องสมุดนั้นก็มึบริการที่ครบถ้วน คล้ายกับเว็บไซต์ห้องสมุดทั่วไปทำได้ เพียงแต่ไม่ได้อยู่ในรูปแบบของ Web-based แต่เป็นแอปพลิเคชันเต็มรูปแบบที่ต้องดาวน์โหลดและติดตั้งในอุปกรณ์พกพา

แอปพลิเคชันห้องสมุดสาธารณะ The Public Library of Cincinnati and Hamilton County

4. บริการแจ้งเตือนด้วย SMS (SMS notification services)

อีกบริการหนึ่งที่จำเป็นสำหรับห้องสมุดแบบพกพา ก็คือ บริการแจ้งเตือนด้วย SMS ที่จะแสดงข้อความแจ้งเตือนบนอุปกรณ์พกพาให้ผู้ใช้งานได้ทราบถึงช่วงกำหนดการต่างๆ ของห้องสมุด อาทิเช่น การแจ้งเตือนหนังสือจองพร้อมยืม (SMS if requested book is available) บริการแจ้งเตือนหนังสือครบกำหนดส่ง (SMS reminder if a book is due) บริการเลื่อนกำหนดส่งหนังสือใหม่ (Renewing books via SMS) บริการตรวจสอบหนังสือบนชั้น (Checking the availability of books via SMS) และบริการร้องขอในรูปแบบต่างๆ

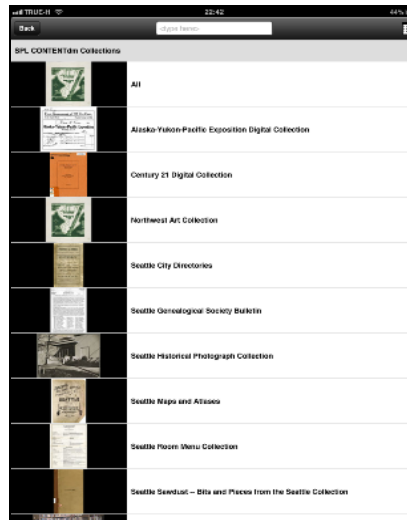
(Requesting a list of loans via SMS / Requesting an overview of outstanding fines via SMS / Requesting the opening hours of the library via SMS)

บริการ SMS แจ้งเตือนของห้องสมุด
ที่มา : <http://www.libserra.com>

5. การคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ (Mobile collections)

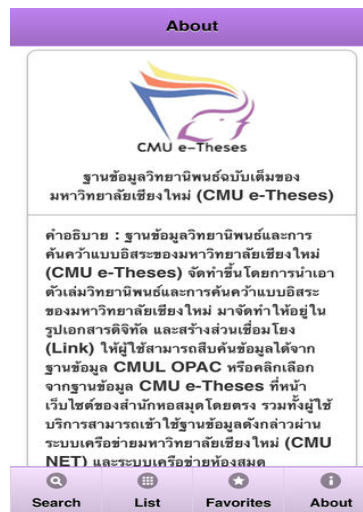
ในห้องสมุดทุกแห่งต้องมีบริการสารสนเทศหลายแบบ การคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศสำหรับห้องสมุดแบบพกพานั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะด้วยขนาดเล็กมากของอุปกรณ์พกพา การเข้าถึง Collections ต่างๆ ของแอปพลิเคชันห้องสมุดจึงต้องมีช่องที่เข้าถึงได้ง่าย ไม่ซับซ้อน และมีข้อมูลครบถ้วน

Collections หนังสือเก่าของ The Seattle Public Library

6. สื่อการสอนการค้นหาข้อมูล (Mobile instruction)

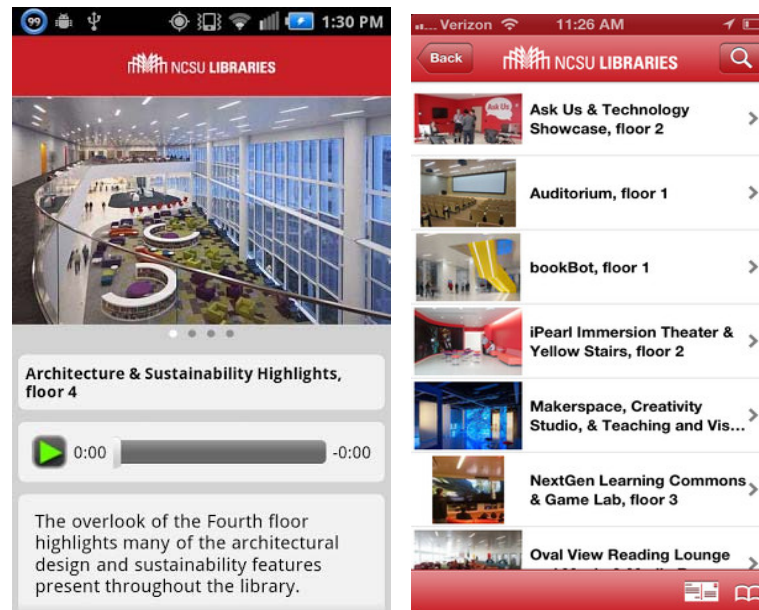
การสืบค้นทรัพยากรห้องสมุดไม่ใช่เรื่องยากแต่ก็ควรมีคำแนะนำการใช้งาน หรือคู่มือการใช้งานไว้คอยช่วยเหลือผู้ใช้บริการบนอุปกรณ์พกพาสำหรับรูปแบบของสื่อการสอนการค้นหาข้อมูลนั้นมีทั้งแบบข้อความประกอบภาพ และแบบสื่อประสมภาพและเสียง

คำแนะนำการใช้งาน

7. เยี่ยมชมห้องสมุดแบบออนไลน์บนอุปกรณ์พกพา (Mobile tours of the library)

บางครั้งผู้ใช้บริการต้องการตรวจสอบข้อมูลต่างๆ ของห้องสมุดเป้าหมาย ก่อนเดินทางไปใช้บริการในห้องสมุด ดังนั้นข้อมูลเบื้องต้นต่างๆ ของห้องสมุดเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากสำหรับผู้ใช้บริการมือใหม่

การเยี่ยมชมห้องสมุดแบบออนไลน์บนอุปกรณ์พกพา

ที่มา : <http://mobile.ncsu.edu>

8. ห้องสมุดพกพากับการใช้งาน QR codes (Quick Response – 2D Codes)

การประยุกต์ใช้ QR code ในบริการห้องสมุดบนอุปกรณ์พกพาสามารถทำได้หลายแบบ อาทิ การนำทางผู้ใช้อุปกรณ์พกพาไปยังปลายทางของ URL หรือ แอปพลิเคชันต่างๆ ของห้องสมุด หลังจากผู้ใช้อุปกรณ์พกพาได้ใช้เครื่องอ่านโค้ดดังกล่าวอย่างถูกต้องแล้ว หรือการประยุกต์ใช้ QR code ใน OPAC โดยใช้อุปกรณ์พกพาอ่านโค้ด จากนั้นแผนที่จะแสดงสถานที่จัดเก็บทรัพยากรดังกล่าว รวมไปถึงการใช้ QR code เพื่อให้ข้อมูลเบื้องต้น

ของห้องสมุด นอกจากนี้ยังใช้ QR code เป็นรหัสผ่านในการจองบริการต่างๆ ของห้องสมุด เช่น ห้องประชุมกลุ่มย่อย ห้องฉายภาพยนตร์ เป็นต้น

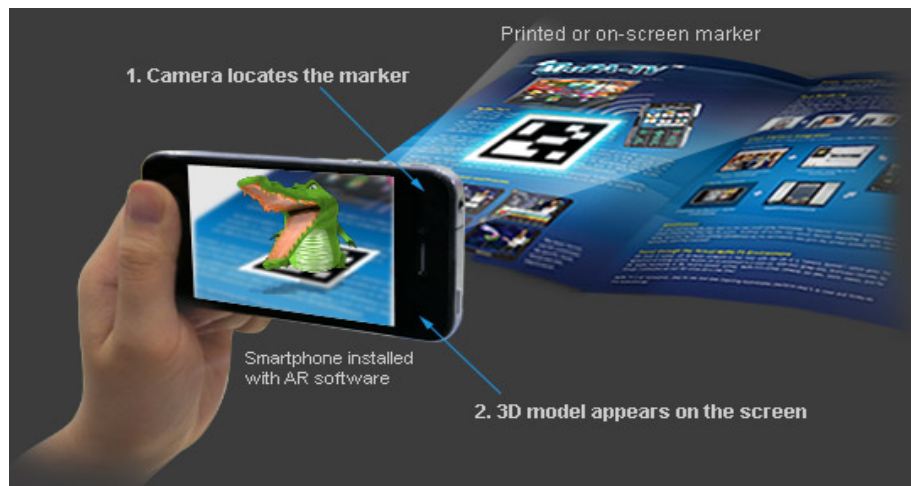

การใช้อุปกรณ์พกพาในการนำเข้าสู่ข้อมูลต่างๆ ของห้องสมุด จาก QR code

ที่มา : <http://cathryno.global2.vic.edu.au>

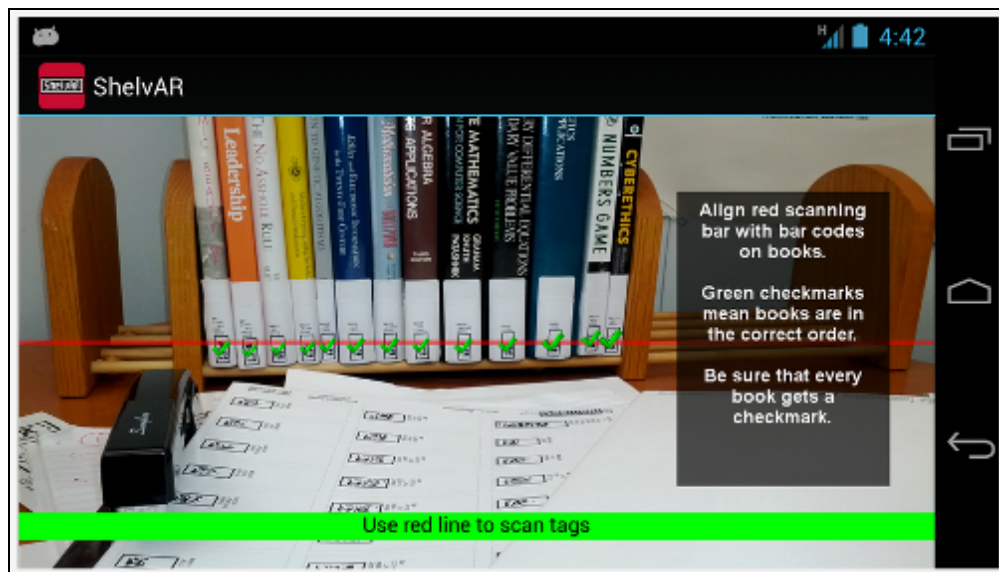
9. สื่อแบบปฏิสัมพันธ์เสมือนจริง (Augmented Reality : AR)

Augmented Reality หรือ AR จะเป็น Interactive Media รูปแบบหนึ่งซึ่งเป็นที่นิยมมากในด้านการทำสื่อโฆษณา ที่ผู้ใช้สามารถโต้ตอบกับสื่อต่างๆ ได้เหมือนสิ่งนั้นมีอยู่จริงๆ หรืออีกนัยหนึ่ง AR ก็คือ เทคโนโลยีการสร้างโลกเสมือนจริงขึ้นมา โดยผู้ใช้สามารถใช้มือถือ หรือ แท็บเล็ต ในการสแกน Portal Media ไม่ว่าจะ เป็น สมุด รูปภาพ วีดีโอ เพื่อให้สื่อที่สแกนสามารถโต้ตอบกับผู้ใช้ได้ การประยุกต์ใช้กับห้องสมุด ทำได้หลายอย่าง อาทิ การสร้างบรรณารักษ์เสมือนจริงเพื่อแนะนำบริการต่าง การตรวจสอบสถานะหนังสือบนชั้นว่าเล่มไหนยืมได้บ้าง การนำทางผู้ใช้เพื่อเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ

หลักการทำงานของ AR

ที่มา : <http://cdn.opusm.net.s3.amazonaws.com>

การประยุกต์ใช้ AR ในการตรวจสอบสถานะหนังสือ

ที่มา : <http://socialmediastrategistonline.wordpress.com>

การประยุกต์ใช้ AR สำหรับการนำทางในห้องสมุด

ที่มา : <http://www.asis.org>

Facebook Page : อีกหนึ่งช่องทางสำหรับงานประชาสัมพันธ์ห้องสมุด

จากข้อมูลในตอนต้นของบทความ เห็นได้ชัดว่า Facebook เป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่มีอิทธิพลเป็นอย่างมากสำหรับชีวิตมนุษย์เกือบทุกคนที่มีอุปกรณ์พกพาใช้งาน การประยุกต์ใช้ความสามารถของสื่อสังคมออนไลน์ ในงานห้องสมุดพกพาสามารถทำได้หลายอย่าง แต่ที่เด่นชัดที่สุดคือ งานประชาสัมพันธ์ห้องสมุด อาทิเช่น กิจกรรมต่างๆ ของห้องสมุด การแสดงหนังสือเข้าใหม่ หรือหนังสือที่น่าสนใจ แนะนำการใช้ห้องสมุด หรือการนำชมส่วนต่างๆ ของห้องสมุด เป็นต้น ความนิยมของห้องสมุดจะสะท้อนให้เห็นได้ชัด จากจำนวนผู้ใช้บริการที่เข้ามากด Like ของ Facebook Page ของห้องสมุด

ที่มา : Facebook.com/spu.library.fan

บทสรุป

บริการห้องสมุดในอดีตเน้นการทำงานเชิงรับกล่าวคือ รอให้ผู้ใช้บริการเดินเข้ามาหาเพื่อขอรับบริการ แต่ในปัจจุบันโลกแห่งไอซีทีและอุปกรณ์พกพาได้นำพาวิถีชีวิตมนุษย์ให้เปลี่ยนไป การตั้งรับในเชิงการให้บริการควรเริ่มขยับตัวไปสู่การให้บริการเชิงรุกมากยิ่งขึ้น วิสัยทัศน์ของบรรณารักษ์ยุคไอซีทีที่มีความสำคัญอย่างมากในการนำพาห้องสมุดให้เดินก้าวไปสู่โลกยุคใหม่ที่นับวันจะเริ่มย่อส่วนลง นอกจากมีวิสัยทัศน์ที่ต้องกว้างไกลแล้ว ความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ก็นับว่ามีความสำคัญต่อบรรณารักษ์เช่นกัน ดังนั้นนับตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไปชาวบรรณารักษ์ทั้งหลายต้องเริ่มขยับตัวเพื่อให้ทันกับกระแสแห่งสายธารเทคโนโลยีที่ทวีความสำคัญกับ ชีวิตคนมากขึ้นทุกขณะ

บรรณานุกรม

- สุชาดา พลาชัยภิรมย์ศิริ. แนวโน้มการใช้โมบายแอปพลิเคชัน : Usages Trend of Mobile Application. [ออนไลน์]. 2553. แหล่งที่มา : http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/oct_dec_11/pdf/aw018.pdf. (3 พฤษภาคม 2557)
- Freemanhelp.com. *Different Types of Mobile Apps*. [Online]. 2013. Available : <http://www.freemanhelp.com/different-types-of-mobile-apps/>. (3 May 2014)
- ITU. *The World in 2013 : ICT facts and figures*. [Online]. 2013. Available : <http://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/facts/ICTFactsFigures2013-e.pdf>. (2 May 2014)
- Libsuccess.org. *M-Libraries*. [Online]. 2014. Available : <http://libsuccess.org/index.php?title=M-Libraries>. (3 May 2014)
- Wagner, Kurt. *Facebook Passes 1 Billion Monthly Mobile Users*. [Online]. 2014. Available : <http://mashable.com/2014/04/23/facebook-1-billion-mobile-users/>. (2 May 2014)
- Wikipedia. *Mobile device*. [Online]. 2014. Available : http://en.wikipedia.org/wiki/Mobile_device. (2 May 2014)

พาเยียมชมหอสมุด มหาวิทยาลัย เดอ ลาซาล (De La Salle University Libraries) เมืองมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์

จิตติ คำหอมกุล*

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอประสบการณ์ของผู้เขียนในการเยี่ยมชมห้องสมุดมหาวิทยาลัย เดอ ลาซาล นครมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งได้นำแนวคิด Learning Commons มาใช้ในการออกแบบห้องสมุดให้เป็นมิตรกับผู้ใช้ สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการทำกิจกรรมทางวิชาการ เพื่อสนับสนุนพันธกิจของมหาวิทยาลัยในการเรียนการสอน การวิจัย และบริการชุมชน นอกจากนี้ ยังมุ่งจัดบริการที่มีคุณภาพสูงเพื่อตอบสนองของวัตถุประสงค์อันหลากหลายของผู้ใช้ ทั้งในแง่ของการใช้ห้องสมุดเพื่อศึกษาค้นคว้า ปฏิสัมพันธ์ และพักผ่อนหย่อนใจ

---

*ศศ.บ. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
บรรณารักษ์ ศูนย์สารสนเทศทางประชากรศาสตร์ วิทยาลัยประชากรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Abstract

This paper presents the author's experience in visiting the Libraries of De La Salle University in Manila, the Philippines. The Learning Commons concept was used in the design of the library and its services to make the library user-friendly and conducive to learning and carrying out academic activities. The Library responds to the university mission in supporting learning, teaching, research, and community services. Besides it provides high quality services that fulfill various needs of users in education, interaction, and recreation.

บทนำ

มหาวิทยาลัย เดอ ลาซาล (De La Salle University—DLSU) เป็นมหาวิทยาลัยคาทอลิก ในใจกลางนครมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ ตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1911 โดยคณะบาทหลวงคาทอลิกที่สอนอยู่ในโรงเรียนคริสต์ มีจุดมุ่งหมายที่จะเป็นผู้นำในการผลิตทรัพยากรมนุษย์เพื่อรับใช้ศาสนาและประเทศชาติ DLU นับเป็นสถาบันการอุดมศึกษาที่สำคัญและมีชื่อเสียงของประเทศในด้านความเป็นเลิศทางวิชาการ การวิจัย และบริการชุมชน จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับปริญญาตรี โท และเอก ในหลากหลายสาขาวิชา

ห้องสมุดมหาวิทยาลัย เดอ ลาซาล (De La Salle University Libraries) ตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1956 ณ อาคาร St. Joseph Hall ในขณะนั้น ห้องสมุดมีหนังสือเพียงประมาณ 10,000 เล่ม และมีที่นั่งอ่านราว 100 ที่นั่ง ต่อมาใน ค.ศ. 1985 ได้มีการสร้างอาคารห้องสมุด 4 ชั้นขึ้น โดยได้รับทุนสนับสนุนจาก The Office of American Schools and Hospitals Abroad และ USAID ตลอดจนศิษย์เก่า และผู้มีอุปการคุณ ปัจจุบัน ห้องสมุดมหาวิทยาลัย เดอ ลาซาล ได้พัฒนาเป็นระบบห้องสมุด โดยมีห้องสมุดสาขาในวิทยาเขต 7

แห่ง ส่วนห้องสมุดกลาง ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนามของ The Learning Commons ได้ย้ายมาตั้งที่อาคาร Henry Sy, Sr. Hall ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 2012

แนวคิดเรื่อง Information Commons สู่อการเป็น Learning Commons

Information Commons เป็นแนวคิดทางด้านการใช้พื้นที่ในห้องสมุดเสมือนเป็นห้องรับแขก โดยสืบเนื่องมาจากที่ผู้ใช้ในปัจจุบันมีความต้องการที่หลากหลายในการใช้พื้นที่ของห้องสมุดในการศึกษาค้นคว้า ทำงานหรือกิจกรรม และพักผ่อนหย่อนใจ จึงทำให้ห้องสมุดต้องจัดพื้นที่ให้มีความยืดหยุ่น ใช้ประโยชน์ได้หลาย ๆ อย่างพร้อม ๆ กันสร้างบรรยากาศแบบที่ผ่อนคลาย เชิญชวน เพื่อดึงดูดให้คนมาใช้ห้องสมุดมาก ๆ ดังจะเห็นได้จากการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก เทคโนโลยีที่สนับสนุนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และการทำงานกลุ่ม นอกจากนี้ ยังนำเสนอบริการที่ช่วยเหลือผู้ใช้ เช่น บริการสนับสนุนการวิจัย บริการอ้างอิงและช่วยค้นคว้า บริการที่สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของนักศึกษา ตัวอย่างเช่น ร้านกาแฟ จุดเชื่อมต่อเครือข่ายไร้สาย เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องพิมพ์ เครื่องสแกน ห้องศึกษาค้นคว้ากลุ่ม เมื่อ Information Commons ได้ผนวก รวมเข้ากับแหล่งสารสนเทศของห้องสมุด จึงทำให้เกิดแนวความคิดเกี่ยวกับ Learning Commons ขึ้นมา เกิดพื้นที่แห่งการเรียนรู้ที่ผู้ใช้สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้ทุกที่ในห้องสมุด ด้วยเทคโนโลยีที่ห้องสมุดจัดไว้ให้ หรืออุปกรณ์ส่วนบุคคลเช่น คอมพิวเตอร์โน้ตบุค สมาร์ทโฟน หรือแทปเล็ต รวมทั้งการใช้พื้นที่สำหรับทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ

The Learning Commons ของมหาวิทยาลัยเดอ ลาซาล

ห้องสมุดมหาวิทยาลัย เดอ ลาซาล มีพันธกิจในการสนับสนุนการเรียนการสอน การวิจัย และการบริการชุมชน เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยโดยทั่วไป แต่นำแนวคิด Learning Commons มาใช้ในการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นห้องสมุดสมัยใหม่ที่มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาและคณาจารย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในขณะเดียวกัน ก็ใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของนักศึกษาด้วย The Learning Commons จึงเป็นแหล่งสารสนเทศที่มีคุณภาพสูง ซึ่งประกอบด้วยสารสนเทศหลากหลายรูปแบบที่ผลิตในประเทศ และจากทั่วโลก ผู้ใช้สามารถเข้าถึงสารสนเทศเหล่านี้ได้โดยสะดวกรวดเร็วจากบริการของห้องสมุดที่เน้นคุณภาพและประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการมาใช้ห้องสมุดด้วยตนเอง หรือผ่านเว็บไซต์ของห้องสมุด บริการที่สำคัญ ได้แก่

- บริการยืมคืน (Circulation Service)
- บริการทางด้านบรรณานุกรม (Bibliographic Service)
- บริการคอมพิวเตอร์ (Computer Service)
- บริการข่าวสารทันสมัย (Current Awareness)
- บริการนำส่งเอกสาร และ บริการยืมระหว่างห้องสมุด (Document Delivery / Interlibrary Loan Services)
- บริการการเชื่อมโยงห้องสมุดอื่น ๆ เพื่อการฝึกอบรม และการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ (Extension Services)
- บริการจัดการสอนการรู้สารสนเทศ (Information Literacy)
- บริการจองหนังสือออนไลน์ (Online Book Reservation)
- บริการต่ออายุการยืมออนไลน์ (Online Renewals)
- บริการถ่ายสำเนาเอกสาร (Photocopying Services)
- บริการพิมพ์เอกสาร (Printing)

- บริการแนะนำแหล่งสารสนเทศเฉพาะ (Referrals)
- บริการจองห้องอ่านหนังสือและสิ่งอำนวยความสะดวก (Resource Reservation System)
- บริการสแกนเอกสาร (Scanning Services)
- บริการสืบค้นฐานข้อมูลในห้องสมุด (WebOPAC)

พื้นที่ในการจัดบริการของ The Learning Commons เริ่มต้นที่ชั้น 5 จนถึงชั้นที่ 13 ของอาคาร โดยออกแบบให้เป็นห้องสมุดทันสมัย กว้างขวาง โปร่งโล่ง สบาย มีบรรยากาศต้อนรับ เชิญชวนให้เข้าใช้ ในขณะเดียวกัน ก็มีทรัพยากรสารสนเทศ พร้อมทั้งเทคโนโลยีทันสมัย สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาในยุคดิจิทัล ดังจะเห็นได้จากภาพประกอบต่อไปนี้

บริเวณชั้นที่ 5

จัดเป็นพื้นที่ให้ผู้ใช้งานสามารถจองห้องสำหรับประชุม รวมไปถึงห้องทำงานของบรรณารักษ์ฝ่ายจัดหาและวิเคราะห์หมวดหมู่ทรัพยากรสารสนเทศ (Acquisitions and Cataloging) และยังมีส่วนที่เป็นพื้นที่นั่งอ่านตามอัธยาศัย

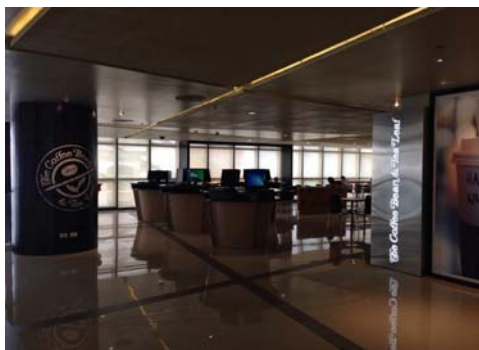
บริเวณชั้น 5 หน้าห้องจัดประชุม

บริเวณชั้นที่ 6

เป็นบริเวณที่ผู้ใช้งานจะเข้าสู่ห้องสมุด ซึ่งจะประกอบไปด้วยพื้นที่สำหรับแสดงนิทรรศการ ร้านกาแฟ บริการสอบถามข้อมูลทั่วไป และบริการยืมคืนอัตโนมัติ รวมไปถึงส่วนทำงานของบรรณารักษ์ฝ่ายจัดหา (ส่วนที่รับทรัพยากรสารสนเทศเข้ามาใหม่) และห้องผู้อำนวยการห้องสมุด เป็นต้น

บริเวณ Learning Commons ของห้องสมุด มีไว้สำหรับจัดกิจกรรม หรือแสดงนิทรรศการต่าง ๆ

ร้านกาแฟ และส่วนทำงานของบรรณารักษ์ฝ่ายจัดหา

บริเวณชั้นที่ 7

ในชั้นนี้ เป็นที่จัดเก็บหนังสืออ้างอิง เช่น สารานุกรม พจนานุกรม หนังสือแผนที่ หนังสือรายปี เป็นต้น นอกจากหนังสืออ้างอิงแล้ว ยังให้บริการสารสนเทศจากองค์กรระหว่างประเทศ เช่น Asian Development Bank (ADB) Collection UNESCO Collection และ The International Labour Organization (ILO) Collection จัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศจากเลขเรียกหนังสือตั้งแต่ AC-1-E169 และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ได้แก่ ห้องประชุม คอมพิวเตอร์สำหรับเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศออนไลน์ บริการถ่ายเอกสาร บริการยืม-คืน

บริการถ่ายเอกสาร

บริเวณสวนหย่อม

ภายนอกห้องสมุด

บริเวณชั้นที่ 8

เป็นสถานที่จัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศตั้งแต่เลขเรียกหนังสือ LB1028-QC178 รวมถึงบริการยืม-คืน มีบริการห้องประชุมย่อย ห้องอ่านหนังสือ บริการจองหนังสือ อีกทั้งยังมีห้องอ่านหนังสือสำหรับคณาจารย์อีกด้วย

ห้องอ่านหนังสือสำหรับ
คณาจารย์

บริเวณชั้นที่ 9

เป็นชั้นที่ให้บริการวารสาร และสิ่งพิมพ์ต่อเนื่อง และจัดเก็บสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับประเทศฟิลิปปินส์โดยเฉพาะ (Filipiniana Collection)

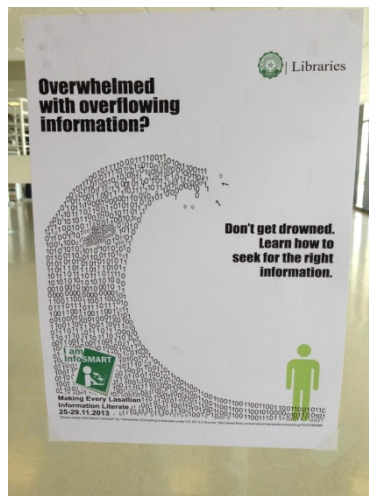
วารสารใหม่พร้อม
ให้บริการ

ถ้าหนังสือเล่มใดอยู่ในคอลเลคชัน
ของ Filipiniana จะมีตัว F ปรากฏที่
ปก/สัน หนังสือ

บริเวณชั้น 10

มีบริการเอกสารจดหมายเหตุ บริการคอมพิวเตอร์สืบค้นสำหรับวิทยานิพนธ์ออนไลน์ ห้อง
อ่านหนังสือ และห้องอ่านหนังสือเดี่ยว

โปสเตอร์แนะนำการสืบค้น
ทรัพยากรสารสนเทศ

บริเวณชั้น 11-12

เป็นส่วนที่จัดเก็บเอกสารจดหมายเหตุของมหาวิทยาลัย

บริเวณชั้น 13

เป็นพื้นที่ที่แบ่งเป็นห้องสมุดย่อย ที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น

- American Studies Reading Corner (ASRC) มีเอกสารและสิ่งพิมพ์จากประเทศสหรัฐอเมริกา เปิดให้ผู้ใช้สามารถเข้าสืบค้นได้ ส่วนใหญ่จะเน้นข้อมูลทั่ว ๆ ไป ที่เกี่ยวข้องกับประเทศสหรัฐอเมริกา

- European Documentation and Research Center (EDC) รวบรวมเอกสารวิจัยทางด้านยุโรป

- Gender, Sexuality and Reproductive Health (GSRH) Databank รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับอนามัยเจริญพันธุ์ ทางด้านประชากรวิทยา เป็นต้น

บทสรุป

จากประสบการณ์การไปเยี่ยมชม The Learning Commons มหาวิทยาลัย เดอ ลา ซาล ทำให้ข้าพเจ้ามองเห็นถึงความพยายามของห้องสมุดที่จะปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยใหม่ การให้บริการที่มากกว่าการเป็นแหล่งสารสนเทศและความรู้ โดยมีบรรยากาศที่ทำให้ผู้ใช้รู้สึกผ่อนคลาย แต่ในขณะเดียวกันก็กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้จากการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศอันหลากหลายทั้งในระดับชาติและสากลได้ตลอดเวลาอย่างสะดวก รวดเร็ว สามารถใช้สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และเทคโนโลยีทันสมัย เพื่อศึกษาค้นคว้า ทำกิจกรรม มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษาและอาจารย์ และสร้างสรรค์ความรู้ นอกจากนี้ ยังมีบรรณารักษ์สมัยใหม่ที่เน้นการให้บริการเชิงรุก สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถเรียนรู้อย่างอิสระ ด้วยตนเอง ได้แก่ การสอนให้ผู้ใช้เกิดทักษะการเรียนรู้สารสนเทศ อันเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 เพราะเมื่อผู้ใช้มีทักษะการเรียนรู้สารสนเทศแล้ว ก็สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสารสนเทศ ใช้ห้องสมุดทั้งทางกายภาพและออนไลน์เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำมาซึ่งความสำเร็จของการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

บรรณานุกรม

Church, Jennifer, Vaughan, Jason, Starkweather, Wendy and Rankin, Katherine.

TheInformation Commons at Lied Library.**Library Hi Tech**. [serial online].

20(1),58-70.Available: [http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?](http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?articleid=861307)

articleid=861307.(12Jun2014)

De La Salle University Library. **Library guide**. Manila : De La Salle university, 2013.

Del Mundo, Rafael. 2014, 8 February. Librarian. Interview.

Martin, A., Rader, H.**Information and IT Literacy**. London : Facet Publishing, 2003.

การส่งเสริมตราสินค้ากับการตลาดเชิงสร้างประสบการณ์ (Brand Promotion and Experience Marketing)

ผศ. สมหมาย จงจิตรนันท์*

บทคัดย่อ

เนื่องจากในปัจจุบัน ณ ขณะนี้ ผู้บริโภคมีการระมัดระวังในการจับจ่ายสินค้าเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นผลมาจากเงินเฟ้อสูงขึ้น ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตสูงขึ้น ผู้บริโภคประหยัดมากขึ้น ด้วยสาเหตุเหล่านี้ ส่งผลให้ผู้บริโภคไตร่ตรองก่อนที่จะซื้อ ส่งผลให้ผู้จัดการตลาดต้องค้นหาวิธีการที่มีค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมตราที่ไม่สูงมากแต่ทรงประสิทธิภาพ การที่จะใช้การโฆษณามาเป็นหลักของการส่งเสริมการตลาดเพียงลำพังตัวเดียว ณ ขณะนี้ ย่อมจะทำให้กำไรลดน้อยถอยลงและเสี่ยงกับการขาดทุน ดังนั้น การตลาดเชิงสร้างประสบการณ์จึงเป็นคำตอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน การตลาดเชิงสร้างประสบการณ์ หมายถึง การให้ผู้บริโภคได้ทดลองใช้ สัมผัส รับรู้ในการทำงานของผลิตภัณฑ์ คุณสมบัติต่างๆ ของผลิตภัณฑ์ กล่าวคือเป็นการสร้างประสบการณ์ด้านผลิตภัณฑ์ให้แก่ลูกค้า ให้ลูกค้ามีความเข้าใจและความรู้สึกที่ดีในผลิตภัณฑ์หรือบริการ ประสบการณ์ที่ดีย่อมส่งผลต่อการซื้อครั้งต่อไป และการตลาดในเชิงนี้ให้ผลด้านคุณค่าด้านอารมณ์ไม่น้อยหน้าไปกว่าการโฆษณาและยังมีค่าใช้จ่ายของการส่งเสริมการตลาดน้อยกว่า

---

* อาจารย์คณะบริหารธุรกิจ สาขาการตลาด มหาวิทยาลัยรังสิต

Abstract

Nowadays, consumers are prudential in their expenditures because of an inflation and high living cost .They consider before paying and try to save the money. Therefore, marketing managers try to control costs of doing business. They search for a new effective method to promote brand. As a fact that marketer should not use only advertising to promote brand. Using mere advertising, it makes a result of decreased profit and a risk of losses. Hence, experience marketing is going to be an answer for the prospering situation.

Experience marketing is a way to take consumer to try product or service. All sensations that consumers perceived even in product functions and attributes, will build experience in term of understanding and sophistications toward the product and service. Cause of trial in product, it gives a chance for buying in the future. Furthermore, experience marketing's cost is lower than advertising .It is more effective in term of cost and emotion.

ส่วนประสมทางการตลาด(Marketing Mix)

กับการตลาดเชิงสร้างประสบการณ์(Experience Marketing)

ในการสร้างตราสินค้าหรือการส่งเสริมให้คนซื้อสินค้าหรือเข้ามาใช้บริการขององค์กร จำเป็นต้องนำส่วนประสมทางการตลาดทั้งสี่ส่วนมาผสมผสานกันอย่างเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ส่วนประสมทางการตลาด(Marketing Mix) นี้ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ การตั้งราคา การจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด

ในที่นี้ขอขยายความไปในประเด็นของการส่งเสริมการตลาดประกอบไปด้วยเครื่องมืออานาประเภท ซึ่งได้แก่

1. การโฆษณาทางโทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ ป้ายกลางแจ้ง แบนเนอร์ SMS สื่ออิเล็กทรอนิกส์ การแสดงสินค้าที่เราเรียกว่า Display

2. การขายโดยพนักงานขาย ต้องใช้พนักงานขายที่มีความรู้ในตัวผลิตภัณฑ์เป็นอย่างดี

3. การส่งเสริมการขาย เครื่องมือของการส่งเสริมการขายนั้นมีหลากหลายเครื่องมือ เช่น การชิงโชค แจบฉลาก แจบรางวัล การเข้าร่วมกิจกรรมโดยที่ให้ผู้เข้าร่วมรายการ ผู้ใดชนะเลิศจะได้รับรางวัล การแข่งขัน เช่น การจัดการแข่งขันกินเบอร์เกอร์ ใครสามารถทานได้มากที่สุด เร็วที่สุด การประกวดผสมสวย การซื้อสองชิ้น ขึ้นที่สามได้ส่วนลด 25 เปอร์เซ็นต์ การเพิ่มปริมาณสินค้า 20 เปอร์เซ็นต์แต่ราคาเท่าเดิม การนำสินค้าเก่ามาแลกสินค้าใหม่

4. การประชาสัมพันธ์และการให้ข่าว เป็นการสร้างทัศนคติที่ดีให้ผู้บริโภคได้รับข่าวสารเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ แจ้งถึงประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์มีลักษณะอย่างไร หรือแม้แต่การเข้าช่วยเหลือชุมชนหรือผู้ที่เดือดร้อนให้พ้นทุกข์ ให้ความช่วยเหลือ ซึ่งเท่ากับการแสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม กล่าวคือองค์กรมิได้ทำแต่หน้าที่รับ แต่มีการตอบแทนคืนแก่สังคม เอื้ออาทรต่อกัน ในปัจจุบันสังคมคาดหวังให้บริษัทเข้ามาช่วยเหลือสังคมมากขึ้น ยิ่งมีรายได้เข้าบริษัทมากเท่าใด บริษัทพึงต้องทำเพื่อสังคมมากยิ่งขึ้น เราเรียกการตลาดแนวนี้ว่า การตลาดเพื่อสังคม (Societal Marketing) ผลที่ตามมาคือประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อบริษัทและนำมาซึ่งการซื้อสินค้าสนับสนุนบริษัท

5. การสร้างเหตุการณ์ (การจัดกิจกรรม) และการสร้างประสบการณ์ (Event and ExperienceMarketing) การตลาดเชิงสร้างประสบการณ์ (Experience Marketing) ได้รับการจัดเข้าไปในส่วนที่เรียกว่า การส่งเสริมการตลาด (Terence A. Shimp, 2010 : 18)

ในการส่งเสริมตราสินค้า ผู้บริหารจำเป็นที่จะต้องใช้เครื่องมือนานาประเภท ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณา (เพื่อสร้างการตระหนักรู้ในตราสินค้า สร้างอัตลักษณ์ และความชอบในตราสินค้า) การขายโดยพนักงานขาย การส่งเสริมการขาย การประชาสัมพันธ์ การให้ข่าว การสร้างเหตุการณ์หรือจัดกิจกรรม นักการตลาดแบบแนวเดิม ๆ มักคิดว่าการโฆษณาเป็นเพียงเครื่องมือเดียวของการสร้างตราสินค้า แต่ในปัจจุบัน ความต้องการในการควบคุมต้นทุนมีสูงขึ้น ผู้บริหารได้มีการนำการเสริมสร้างประสบการณ์ทางการตลาดมาใช้ในการสร้าง

ตราและบริการกันมากขึ้นด้วยการนำไปใช้ร่วมกับเครื่องมือทางการตลาดอื่น ๆ ซึ่งให้ผลลัพธ์ที่ดี หลายบริษัทประสบความสำเร็จ เช่น ผู้ผลิตสมาร์ทโฟนได้มีการจัดแสดงตัวโทรศัพท์ไว้ในร้าน เพื่อให้ลูกค้าสามารถเข้ามาทดลองใช้โทรศัพท์เพื่อสร้างการเรียนรู้ เท่ากับเป็นการสร้างประสบการณ์ที่ดีต่อลูกค้า ลูกค้าสามารถสัมผัส จับต้อง รับรู้ในการทำงานของโทรศัพท์อย่างใกล้ชิด จากของจริง นอกจากนี้ยังมีพนักงานขายที่คอยให้ข้อมูลแก่ลูกค้าในกรณีที่ลูกค้ามีข้อสงสัย พนักงานขายสามารถช่วยเหลือในด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ที่ดีให้แก่ลูกค้า

นอกเหนือจากธุรกิจสมาร์ทโฟนแล้ว ยังมีธุรกิจไวน์ เบียร์ อาหาร อาหารเสริมที่หันมาใช้ในการตลาดเชิงสร้างประสบการณ์ บริษัทเหล่านี้ได้มีการสร้างประสบการณ์ความสนุก การผจญภัย เช่น การเปิดโรงงานทำไวน์ เบียร์ อาหารเสริม และเชิญชวนให้ลูกค้าเข้ามาชมโรงงาน ให้ลูกค้ามาเห็นถึงวิธีการหมักไวน์ หมักเบียร์ ผลิตอาหารเสริม

การตลาดเชิงสร้างประสบการณ์ (Experience Marketing) คืออะไร

การตลาดเชิงการสร้างประสบการณ์ (Experience Marketing) หมายถึง การทำให้ลูกค้ารักชอบในสินค้าของบริษัทด้วยการสร้างประสบการณ์ด้านผลิตภัณฑ์ของบริษัทให้แก่ลูกค้า ให้ลูกค้ามีความเข้าใจ (Cognitive) และความรู้สึกที่ดีในผลิตภัณฑ์หรือบริการ (Sensory Experience) ประสบการณ์ที่ดีย่อมส่งผลต่อการซื้อครั้งต่อไป แต่ในขั้นแรกนั้น มีความจำเป็นที่จะต้องให้ผู้บริโภคได้สัมผัส รับรู้ทางอายานตนะทั้งห้าของตัวเอง ดังเช่นผู้บริหารของบางบริษัทรถยนต์ได้นำการตลาดเชิงสร้างประสบการณ์นี้ไปใช้ในการดำเนินการตลาด ด้วยการเปิดโอกาสให้ลูกค้าทดสอบขับรถยนต์เพื่อการเปิดรับในสมรรถนะเครื่องยนต์และรถยนต์ เมื่อลูกค้าได้ทดลองขับรถยนต์ ลูกค้าเกิดประสบการณ์ในผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์สามารถตอบสนองความต้องการ วิธีนี้ ช่วยให้ลูกค้าสามารถได้ข้อมูลผลิตภัณฑ์โดยตรง ช่วยให้ลูกค้าตัดสินใจในการซื้อ นั่นคือการประเมินผลิตภัณฑ์ของลูกค้าก่อนที่จะทำการตัดสินใจซื้อ ลูกค้าย่อมนำไปเปรียบเทียบกับรถยนต์ค่ายอื่น นอกจากนี้ยังเสริมด้วยการจัดกิจกรรม อาทิ คาราวานรถยนต์ แข่งแรลลี่ บริการช่วยเหลือฉุกเฉิน 24 ชั่วโมงรวมทั้งมีบริการในกรณีที่รถเกิดเสียในที่ห่างไกลและไม่สามารถซ่อมได้เสร็จภายในวันเดียว โดยบริษัทจะออกค่าใช้จ่ายให้ทั้งหมด แม้กระทั่งบริษัทประกันก็ยัง

การนำแนวคิดการตลาดเชิงสร้างประสบการณ์มาใช้ในการดำเนินธุรกิจในปัจจุบัน บางท่านอาจเคยได้ใช้บริการยืมรถยนต์ หากรถยนต์ที่ประสบอุบัติเหตุไม่สามารถซ่อมได้ทันในวัน

Experience Marketing กับงานบริการ

ผู้บริหารสามารถนำการตลาดเชิงสร้างประสบการณ์มาใช้เพื่อดึงดูดให้ลูกค้ากลับมาใช้บริการอีกครั้ง ผู้บริหารพึงต้องสร้างให้ผู้บริโภคมีความเข้าใจในสินค้าหรือบริการ ด้วยการให้ลูกค้าได้มีประสบการณ์กับตัวสินค้าหรือบริการทางด้านดี เกิดความประทับใจ ด้วยเหตุนี้ หน่วยงานพึงต้องให้บริการที่มีคุณภาพที่ดีกับลูกค้า ลูกค้าเมื่อได้รับประสบการณ์ที่ดี ประทับใจ ลูกค้าย่อมมีแนวโน้มที่จะซื้อสินค้าตราของบริษัท เช่น ธุรกิจประกันภัย ธุรกิจโรงแรม ห้องพักรับหลาย ที่นอนของโรงแรมต้องสะอาด กลิ่นหอม ตกแต่งสวยงาม มีบริการด้านอาหารที่อร่อย สะอาด มีช็อคโกแลตวางที่หมอนในห้องนอนของลูกค้าทุกคืน หรือในการให้บริการของห้องสมุดหรืองานบริการอื่น ๆ ผู้บริหารพึงต้องสร้างให้ผู้บริโภคมีความเข้าใจในบริการ ด้วยการให้ลูกค้าได้มีโอกาสประสบกับตัวเนื้อบริการ มีบริการอื่นเสริมสนองต่อลูกค้า เพื่อสร้างความสะดวกรวดเร็วหรือช่วยแก้ปัญหาให้กับลูกค้า เรียกรการสร้างความสำเร็จนี้ว่า Cognitive Consumption ซึ่งหมายถึง การบริโภคเพื่อการแก้ปัญหาให้กับตัวผู้บริโภค กล่าวคือ ผู้บริโภคโดยทั่วไปซื้อสินค้ามาเพื่อช่วยแก้ปัญหาให้กับตนเอง หากหน่วยงานสามารถส่งข้อมูลให้แก่ผู้บริโภค เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความเข้าใจในสินค้าหรือบริการของบริษัท ความเข้าใจนี้เอง จะช่วยให้ผู้บริโภคตัดสินใจง่ายขึ้นที่จะซื้อสินค้าหรือบริการของบริษัท ในอีกมิติหนึ่ง อาจเรียกเป็นการสร้างประโยชน์นานาประการต่อลูกค้า (Utilitarian Function) อาทิ แต่ละหน่วยงานต้องคิดหาวิธีการที่จะให้บริการที่มีคุณภาพที่ดีกับลูกค้า เจ้าหน้าที่ที่มีรอยยิ้ม มีอารมณ์แห่งการให้บริการ พร้อมให้ความช่วยเหลือ หน้าตาต้อนรับผู้มาใช้บริการ การสาธิตการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการค้นหาหัวข้อที่ต้องการสืบค้น จัดตั้งระบบการสืบค้นหาข้อมูลทางระบบสารสนเทศของห้องสมุด การเปิดทัวร์ในแต่ละหน่วยของห้องสมุดสำหรับนักศึกษาใหม่ การสอนวิธีการซ่อมหนังสือที่ขาด หรือวิธีการรักษาหนังสือเก่าอย่างใดที่สามารถยืดอายุของหนังสือออกไปได้นานยิ่งขึ้น การบริการส่งหนังสือที่ต้องการยืมไปตามคณะ การมีตู้รับหนังสือที่ยืมกลับสู่ห้องสมุดตามแต่ละ

คณะรวมทั้งหน้าห้องสมุดเอง การจัดงานเสวนาด้านการอ่านการเขียนหนังสือ โดยเชิญผู้มีชื่อเสียงมาร่วมกิจกรรมของห้องสมุด เปิดให้มีการซักถามในงาน การถาม-ตอบออนไลน์ในสิ่งที่ผู้ใช้บริการกังขาสงสัย มีเจ้าหน้าที่ในการตอบคำถามเพื่อช่วยให้รวดเร็ว สะดวกทางออนไลน์ การนำหนังสือนานาประเภทออกไปสู่ชุมชนข้างนอกด้วยรถคาราวานหนังสือเป็นเวลาห้าวัน อนึ่ง งานบริการคาราวานหนังสือนี้นี้ ตัวกิจกรรมมุ่งเน้นไปที่การสร้างทัศนคติที่ดีต่อมหาวิทยาลัยเป็นประเด็นสำคัญ มากกว่าจะเป็นแค่การให้บริการหนังสือให้อ่านฟรี และสุดท้ายคือ การช่วยสืบค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัย ซึ่งต้องมีป้ายบอกถึงส่วนเสริมแต่ละอย่าง ให้ผู้มาใช้บริการรับรู้ว่ามีบริการประเภทนี้ ผู้ใช้บริการสามารถเรียกหาบริการนี้ได้จากหน่วยงานดังกล่าว

เหตุผลใดที่พึงต้องใช้ Experience Marketing

มนุษย์โดยธรรมชาติมักชอบที่จะทำให้ตนเองพึงพอใจและถ้ายังสามารถทำให้เกิดความพึงพอใจสูงสุดแล้ว มนุษย์จะชอบมาก เราเรียกความพึงพอใจในลักษณะนี้ว่า ความพึงพอใจสูงสุดแห่งชีวิตมนุษย์ (Hedonic Needs) ซึ่งหมายถึงความต้องการที่จะพบสุขด้วยการเลือกรับสิ่งต่างๆ ด้วยการรับรู้ทั้งห้าของมนุษย์ สิ่งเหล่านั้นคือตัวกระตุ้นนานาประเภท ผู้ให้บริการหรือผู้ผลิตสินค้าสามารถนำธรรมชาตินี้มาใช้ ด้วยการนำเสนอสิ่งที่ดี ๆ กับผู้บริโภค คล้าย ๆ กับการให้รางวัลกับผู้บริโภค ช่วยการดำเนินชีวิตที่สะดวกสบายรวดเร็วมากขึ้น ประสพกับความสุขมากขึ้น ดังนั้นการหวนกลับมาซื้อสินค้าหรือใช้บริการย่อมเป็นผลตามมา

จะเห็นได้ว่าการสร้างความเข้าใจในสินค้าหรือบริการให้บังเกิดกับลูกค้านั้น เป็นการสร้างประสบการณ์ตรงแก่ลูกค้า ลูกค้าที่รับรู้ในความสามารถของสินค้าหรือบริการที่อำนวยความสะดวกแก่ลูกค้า ย่อมสามารถจดจำตราสินค้าของบริษัทได้มากขึ้น เกิดความรู้สึกที่ดีต่อตราสินค้าหรือบริการ เราอาจกล่าวได้ว่ากลยุทธ์การตลาดเชิงสร้างประสบการณ์นี้ เป็นวิธีการส่งเสริมตราสินค้าอีกวิธีหนึ่ง นอกเหนือจากการโฆษณาสินค้าทางสื่อต่าง ๆ เพราะประสบการณ์ที่ดีเป็นตัวกระตุ้นตรงที่ดี สามารถกล่าวได้ว่าเป็นการสร้างตราสินค้าให้ผู้บริโภคจดจำในความทรงจำขึ้นมาได้ ในวิจรรย์ญาณของผู้บริหารการตลาดแล้ว การตลาดเชิงสร้างประสบการณ์ให้ผลหลายด้านด้วยกันคือ สามารถสร้าง

การตระหนักรู้ในตราสินค้า สร้างคุณค่าแห่งตราสินค้า สร้างบุคลิกภาพของตราสินค้า สร้างทัศนคติที่ดีต่อตราสินค้า โดยทั้งนี้ มีค่าใช้จ่ายไม่มาก ทรงประสิทธิภาพสูง และนอกจากนี้ ผู้บริหารการตลาดยังสามารถนำกลยุทธ์การสื่อสารทางการตลาดแบบบูรณาการอื่น ๆ มาผนึกกำลังร่วมเสริมทัพการส่งเสริมตราทั้งนี้ต้องพิจารณาการมีเป้าหมายทางการตลาดที่เหมือนกัน สอดคล้องกันเป็นสำคัญ

บรรณานุกรม

Kim, Young-Ktun, Sullivan, Pauline and Cardona Forney, Judith. **Experiential**

Retailing : Concepts and Strategies That Sell. New York : Fairchild
Publication, 2007.

Shimp, Terence A Integrated. **Marketing Communication in Advertising and
Promotion.** 8th ed. Australia : South-Western Cengage Learning, 2010.

คำแนะนำในการจัดเตรียมต้นฉบับวารสารรังสิตสารสนเทศ

วารสารรังสิตสารสนเทศ ขอเชิญผู้สนใจส่งบทความวิชาการ บทความวิจัยทางด้าน
บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และสาขาวิชาอื่นที่
เกี่ยวข้องตีพิมพ์และเผยแพร่ในวารสารรังสิตสารสนเทศ

เพื่อให้วารสารได้มาตรฐาน ผู้ประสงค์จะส่งต้นฉบับจะตีพิมพ์ ควรจัดเตรียมต้นฉบับ
ตามคำแนะนำ

ประเภทของบทความ

1. **บทความวิชาการ** เป็นบทความวิชาการทางด้านบรรณารักษศาสตร์และ
สารสนเทศศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง
2. **รายงานการวิจัย** เป็นรายงานผลการศึกษาวิจัยทางด้านบรรณารักษศาสตร์
และสารสนเทศศาสตร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง
3. **บทความพิเศษ** เป็นบทความที่เกี่ยวกับประสบการณ์ ทัศนคติ บทวิจารณ์
หรือ บทสัมภาษณ์ทางด้านบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์
เทคโนโลยีสารสนเทศ และสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง

เงื่อนไขในการพิมพ์

1. บทความหรือรายงานการวิจัยที่ส่งต้องไม่เคยพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่น
มาก่อน หรือไม่อยู่ในระหว่างที่ส่งไปพิมพ์ในวารสารอื่น
2. กองบรรณาธิการสงวนสิทธิ์ในการคัดเลือกและตอบรับการตีพิมพ์สำหรับ
บทความ หรือรายงานการวิจัยที่ส่ง และความรับผิดชอบใดๆ เกี่ยวกับเนื้อหา
และความคิดเห็นในบทความหรือรายงานการวิจัยเป็นของผู้เขียนเท่านั้น
3. ต้นฉบับที่จัดส่งจะได้รับการตรวจทานโดยผู้ทรงคุณวุฒิในด้านนั้นๆ (Peer
Review) ก่อนที่จะพิมพ์

รูปแบบของการเขียนและการเตรียมต้นฉบับ

1. บทความ

ชื่อเรื่องพิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง และชื่อผู้เขียนอยู่ใต้ชื่อเรื่องเยื้องไปทางขวามือ ส่วนสถาบันหรือสถานที่ทำงานของผู้เขียน พิมพ์ไว้เป็นเชิงอรรถในหน้าแรก ต้องพิมพ์ต้นฉบับด้วยโปรแกรม Microsoft Word ส่งพร้อมแผ่นซีดี

2. รายงานการวิจัย

รูปแบบการเขียนรายงานการวิจัยเหมือนกับการเขียนบทความ โดยมีการเรียงลำดับเรื่อง ดังนี้

- 2.1 บทคัดย่อภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
- 2.2 คำสำคัญ หรือคำหลัก ระบุคำสำคัญทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ใส่ไว้ท้ายบทคัดย่อของแต่ละภาษา
- 2.3 ความเป็นมาหรือความสำคัญของปัญหา และวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 2.4 สมมติฐานของการวิจัย (ถ้ามี)
- 2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย (ถ้ามี)
- 2.6 วิธีดำเนินการวิจัยในเรื่องเครื่องมือ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 2.7 สรุปผลการวิจัย และการวิเคราะห์ผลการวิจัย
- 2.8 การอภิปรายผลการวิจัย
- 2.9 ข้อเสนอแนะ
- 2.10 เอกสารอ้างอิง

การเขียนเอกสารอ้างอิง

1. การอ้างอิงเอกสารในเรื่อง

ชื่อ-นามสกุล ผู้แต่งสำหรับภาษาไทย หรือนามสกุลสำหรับภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ของเอกสาร : เลขหน้าหนังสือที่ถูกอ้างอิงในเนื้อความ โดยมีไว้ในวงเล็บแทรกอยู่กับเนื้อหาใส่ไว้ท้ายข้อความนั้น

ตัวอย่าง

(กิตติ ภัคดีวัฒนกุล, 2545 :79)

(Ziemer, Peterson and Borth, 2003 : 117)

2. การอ้างอิงท้ายบทความหรือรายงานการวิจัย

ให้เรียงลำดับเอกสารภาษาไทยก่อนภาษาอังกฤษ โดยมีรูปแบบการเขียนดังนี้

2.1 หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. **ชื่อหนังสือ**. ครั้งที่พิมพ์. สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์, ปีที่พิมพ์.

ตัวอย่าง

กิตติ ภัคดีวัฒนกุล และจำลอง คุรุตสาหะ. **คัมภีร์ระบบฐานข้อมูล**. พิมพ์ครั้งที่ 3.

กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2545.

Ziemer, Rodger E., Peterson, Roger L. and Borth, David. **Spectrum**

communications. 4th ed.

New York : Prentice-Hall, 2003.

2.2 วารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ. “ชื่อบทความ,” **ชื่อวารสาร**. ปีที่, ฉบับที่ (เดือน ปี) : เลขหน้า.

ตัวอย่าง

วิรินทร์ เมฆประดิษฐ์สิน. “ถอดรหัส CPU สายพันธุ์ใหม่,” **ไมโครคอมพิวเตอร์**. 23, 234

(มกราคม 2548) : 72-81.

Savolainen, Reijo. “Time as a context of information seeking,” **Library &**

Information Science Research. 28, 1 (Spring 2006) : 110-127.

2.3 หนังสือพิมพ์

ชื่อผู้เขียน. “ข้อบทความ/ข่าว,” **ชื่อหนังสือพิมพ์**. (วัน เดือน ปี) : เลขหน้า.

ตัวอย่าง

ศีกฤทธิ์ ปราโมช. “ชอยสวนพลู,” **สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์**. (19 สิงหาคม 2538) : 12-13.

“Bright future seen for computer industry,” **Bangkok Post**. (25 June 2001) : 5.

2.4 หนังสือแปล

ชื่อผู้แต่ง. **ชื่อหนังสือ**. แปลโดย. ครั้งที่พิมพ์. สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์, ปีที่พิมพ์.

ตัวอย่าง

แกลล่า, เพรสเตอร์. **อินเทอร์เน็ตทำงานอย่างไร**. แปลโดย ภาสกร ไหลสกุล. พิมพ์ครั้งที่

5. กรุงเทพฯ : โปรวิชั่น, 2545.

2.5 วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์. **ชื่อวิทยานิพนธ์**. ระดับปริญญา สาขาวิชา คณะ มหาวิทยาลัย, ปีที่พิมพ์

ตัวอย่าง

วีระ อำนวยพร. **อิทธิพลของเก้าอี้ที่มีต่อคุณสมบัติทางกลของอิฐ**. วิทยานิพนธ์

วิศวกรรมศาสตร-มหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมโยธา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

รังสิต, 2545.

2.6 สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้แต่ง. **ชื่อเรื่อง**. [ประเภทของสื่อ]. ปีที่พิมพ์. Availabel หรือแหล่งที่มา : ชื่อ

แหล่งที่มา. (วัน เดือน ปี ที่สืบค้น)

ตัวอย่าง

อเนก มากอนันต์. **เมื่อพม่าย้ายเมืองสะเดาะเคราะห์**. [ออนไลน์]. 2549. แหล่งที่มา :

<http://www2.manager.co.th/Mwebboard/list>

Comment.aspx?QNumber=189053& Mbrowse=13. (17 มิถุนายน 2549)

2.7 วารสารอิเล็กทรอนิกส์

ชื่อผู้แต่ง. ชื่อเรื่อง. **ชื่อวารสาร**. [ประเภทของสื่อ]. ปีที่, ฉบับที่ (เดือน ปี) : เลขหน้า.

Availabel หรือแหล่งที่มา : ชื่อแหล่งที่มา. (วัน เดือน ปี ที่สืบค้น)

ตัวอย่าง

Rosziowski, Michael Jr. Baky, John S. and Jones, David B. Soe which score on the LibQual+TM tell me if library users are satisfied?. **Library & Information Science Research**.

[serial online]. 27, 4 (Autumn 2005) : 424-439. Availabel :

<http://www.sciencedirect.com/science>. (1 August 2006)

